

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Quæ omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad
iurisdictionis explicationem exigenda continet

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcopi Qvando debeat præsentatos à Patronis instituere? Allegatio LXXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98639](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98639)

ens vero quando nec dominium, nec proprietas rei, sed fructus illius, ut pignori obligati, sequestrantur, eo enim casu cum remaneat verus dominus, non presentabit sequester, nec pignorat, quo casu procedit text. in cap. cum Bertoldus, de senten. & re iudic.

40 Tercio amplia in usufructuario omnium bonorum hereditariorum, quia cum in hereditate sit ius patronatus, debet ipse presentare, Menoch. cons. 66. num. 26. Cened. d. collect. 5. numero 5. Lambertin. lib. 1. par. 2. quest. 9. artic. 3. Vinian. par. 1. lib. 4. cap. 7. numero 6. Aloys. Ricci. in decis. Curia Archiep. Neapol. p. 1. decis. 23. Borrell. d. tit. 33. numero 239.

41 Quarto amplia in conductione, feudo, vel emphyteusim alicuius Vniuersitatis, vel villæ, cui est annexum ius patronatus, quia accessorie cum vniuersitate data in feudum vel emphyteusim transfertur ius patronatus, Ioseph. Ludovic. tom. 3. communium opin. tit. de iure patron. concl. uni. vers. acquiritur etiam, pag. mibi 534. col. 2. Cened. d. collect. 5. numero 10. Vinian. d. par. 1. lib. 4. cap. 6. vbi tamen numero 4. cum Abb. in cap. querelam, numero 19. de electio. Resoluit, quod si Parochiani debent presentare Parochum, cum non debent presentare conductores domorum in Parochia existentium, sed domini locatores, qui habent ius patronatus ex præsumpta fundatione, constructione, seu dotatione, nisi consuetudo sit in contrarium.

42 Quinto amplia in præscriptione vniuersitatis bonorum, cui annexum est ius patronatus, quia præscripta vniuersitate, præscribitur & ius patronatus illi adhaerens, Felin. in cap. causam, num. 8. de præscription. Reub. disto verbo ipse, vel is, à quo, quest. 36. numero 81. cum sequentibus.

43 Præscripto tamen vno fructu ius patronatus, puta præsentationis, vel alterius honoris, utilitatis, vel oneris, non intelliguntur præscripti alij fructus, quibus usus non est præscribens, Lambertin. lib. 1. par. 2. quest. 11. artic. 4. Vinian. d. par. 1. lib. 4. ca. 8. numero 3. vbi numero 4.

44 Quod ad hoc, ut præscribatur ius patron. requiritur tempus quadraginta annorum ex actu continuato, & quod præscribens sit in bona fide, cum scientia, & patientia domini, contra quem præscribitur. In iure patronatus regio non procedit, quia hoc præscribi non potest, Cubed. Lusit. decis. 65. numero 3. par. 2. & de patron. Regie Coronæ, cap. 7. numero 5. Hodie autem seruari debet decretum Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 9. Vbi ius patronatus debet ostendi ex fundatione, seu dotatione, siue ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, alias secundum iuris dispositionem, ut Alleg. seq. ostendam.

45 Sexto amplia in publicatione omnium bonorum, seu vniuersæ hereditatis patroni delinquentis facta, etiam per iudicem secularem, nam publicando bona, quibus ius patronatus est annexum, dicitur quoque indirecte, & accessorie ius patronatus publicari, & in Fiscum transire, qui Fiscus adueniente vacatione vice patroni banniti, cuius fuerunt in Fiscum incorporata omnia bona, præsentat Rectorem ad vacantia beneficia: sed quia resolutio hæc aliquas patitur declarationes, quas in præsentia tractare non est meum, poterit

lector pro pleniori illius explicatione consulere Clar. §. fin. q. 78. numero 8. Roch. d. verbo ipse, vel is, quest. 29. numero 69. Emman. Sear. recept. sent. verbo Patronatus ius Molina d. cap. 24. à numero 26. Vinian. tom. 1. commun. opinion. lib. 9. tit. 31. numero 2. Perez d. l. 1. glos. siel quesuere, quest. 8. Costa d. verbo trebellianica, numero 7. Spino. d. glos. 4. numero 115. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 44. numero 24. Surd. de alimentis, tit. 9. quest. 22. numero 28. D. Sahag. in cap. quanto, de iudic. à numero 27. Azori. institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 12. quest. 9. Farin. in praxi crimin. par. 1. quest. 25. numero 151. & de heresi. quest. 190. §. 1. numero 24. Nicol. Garcia dist. cap. 9. à numero 25. Vinian. in praxi ius patron. par. 3. lib. 15. cap. 1. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 19. per totum, Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiastici par. 2. cap. 6. num. 36.

46 In casibus supradictis vbi ius patronatus cum vniuersitate, villa, vel castro ad alium transfertur, non requiritur Episcopi consensus per text. in cap. ex litteris, & in cap. cum seculum, vbi Abb. de iure patronat.

S P M M A R I U M.

- 1 Institutio proprie, per quam presentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera à superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto.
- 2 Requisita ad institutionem obtinendam sunt beneficii vacatio, existentia ius patronatus, habitus presentati & presentatio facta in tempore.
- 3 Presentatio in beneficio ius patronatus fit per patronos, quando Ecclesia vacat.
- 4 Reges Lusitania consueverunt & solent promittere commendas vacaturas, vel presentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in genere.
- 5 Patronus in habitu habet ius presentandi, illud tamen non habet in actu, nisi à tempore vacationis.
- 6 Promissio facta per patronum de beneficio vacaturo, per mortem beneficiarii non conualecit.
- 7 Vacatio beneficii proprie, & vere per mortem Rectori fit.
- 8 Mors omnia soluit.
- 9 Vacat per renunciationem beneficii, per quam amittitur omne ius in eo competens.
- 10 Permutatio facta de beneficio ius patronatus sine patroni consensu venit annullanda.
- 11 Consensus patroni requisitus in renuntiatione beneficii ius patronatus potest præstari ante & post promissionem.
- 12 Beneficium vacat ob delictum Rectoris priuationem, seu depositionem inducens.
- 13 Beneficium primum vacat ipso iure per ademptionem secundi incompatibilis cum eo, itant patroni possint presentare.
- 14 Beneficium primum quando vacet per assentionem secundi, remissum.
- 15 Patroni semper possunt presentare ad beneficium sui ius patronatus quomodocumque vacet.
- 16 Vacationis tempore illo habet Ecclesia custodiam, quæ habet ius instituendi.
- 17 Custodia Ecclesiæ tempore vacationis spectat ad patronos Ecclesiasticos.
- 18 Custodia Ecclesiæ pertinet ad Episcopum quando patroni sunt laici.
- 19 Custodia Ecclesiæ parochialis cuiuscumque ius ius pa-

tronatus in vacatione ipſius hodie per Concil. Trid. commendatur vicario ab Epifcopo conſtituendo, qui onera ipſius Eccleſie ſuſtineat, donec ei de Rectore provideatur.

20 Inuſpatronatus titulus ex fundatione, vel dotatione debet eſſe, qui ex authentico documento, & alijs à iure requiſitis oſtendatur.

21 Probationes in inuſpatronatus quare tam exacta requirantur, oſtenditur.

22 Authenticum documentum eſt publica ſcriptura, cui creditur ſine aliquo adminiculo & iure, aut conſuetudine ſpeciali.

23 Scriptura publica dicitur, qua conſicitur per actum, ſeu iudicem, cum duorum, vel trium teſtium ſubſcriptione, aut præſentia.

24 Scriptura authentica ad probandum inuſpatronatus requiſita cenſetur bulla Epifcopi, ſeu conſenſus in ſcripto datus ad fundandum, conſtruendum, ſeu dotandum.

25 Probatio inuſpatronatus per authenticas ſcripturas eſt facienda, ita ut per teſtes non ſufficiat.

26 Teſtium atteſtationes in actis redactæ cenſentur authentica ſcriptura, ita quod per illas intelligatur ſatisfactum diſpoſitioni Concilij ſeſſ. 25. de reſor. cap. 9.

27 Scriptura ut dicatur authentica, debet continere omnia requiſita à iure neceſſaria tam in conſectiione, quam in extrinſice.

28 Inuſpatronatus probatur ex fundatione vel dotatione per antiquiſſimum temporis curſum.

29 Inuſpatronatus ex fundatione probatum præſumitur, probata immemoriali, licet hoc non appareat.

30 Præſentationes multiplicatæ probant inuſpatronatus, dato etiam quod eſſent interpolatæ, & non ſucceſſivæ.

31 Præſentationes multiplicatæ dicuntur ad minus due.

32 Pluralis locutio duorum numero eſt contenta.

33 Dictio, multum, verificari poteſt in duobus ſecundum ſubiectam materiam.

34 Conſtitutio iuris communis reſtrictiva, ſeu correctoria ita eſt interpretanda ut minus ledat ius commune, quam fieri poſſit.

35 Antiquum in materia probationis illud dicitur, quod excedit tempus centum annorum.

36 Tempus immemoriale probari poteſt memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore teſtis deponat ſecundum auditum & famam.

37 Teſtes ad probandum tempus immemoriale debent eſſe ſaltem ætatis 54. annorum.

38 Probatio temporis immemoralis quando fit per ſcripturas & instrumenta centum requiruntur anni, ſi vero per teſtes ſufficiunt ſexaginta.

39 Immemoralis per teſtes non dicitur ſufficienter articulata, ſi teſtes non dicant, quid non audiverunt, nec viderunt contrarium.

40 Inuſpatronatus plene probatur ex pluribus enuntiatiis antiquorum instrumentorum à centum annis, & circa, etiam ſi enuntiatiis haberent originem ab eiſdem patronis, & perſonis ſuſpectis.

41 Verba enuntiativa in antiquis plene probant.

42 Inuſpatronatus etiam ſecundum iuris diſpoſitionem probari poteſt.

43 Inuſpatronatus per famam concurrente longiſſima præſentandi poſſeſſione probari poteſt.

44 Fama ſola non ſufficit ad probandum inuſpatronatus, ſed debet concurrere alia coniectura in antiquis.

45 Inuſpatronatus in dubio præſumitur ex fundatione, dotatione, vel conſtructione.

46 Inuſpatronatus non probatur ex certo ſubſidio alicui tanquam patrono præſtito.

47 Litteræ inſtitutionales Antiquiſſime probant inuſpatronatus.

48 Libri viſitationum non ſufficiunt ad probandum inuſpatronatus.

49 Sententia Epifcopi, qua iudicatis ad præſentationem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur inuſpatronatus, niſi antiqua ſit.

50 Litteræ maiuſculæ inſcriptæ in lapide poſito in publico ab immemoriali tempore citra plene probant inuſpatronatus.

51 Scriptura inciſa in lapidea columna plenam fidem faciunt.

52 Lapides, ſeu columna, quibus litteræ inciſæ ſunt, probant conſentia.

53 Chronici, quibus à maioribus noſtris fides communiter adhibita eſt, credere debemus.

54 Probatio, quæ requiritur in inuſpatronatus, quæ ex uſurpatione præſumitur, oſtenditur.

55 Præſentationes continuatæ, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, de ſubſtantia requiruntur in probatione inuſpatronatus, quod ex uſurpatione præſumitur.

56 Præſentationes effectum ſortiri dicuntur, ſi ſint confirmatæ.

57 Poſſeſſio quinquagenaria, quæ per ſcripturas authenticas requiritur in probatione inuſpatronatus ex uſurpatione, non poteſt fieri per teſtes.

58 Forma dat eſſe rei, & ad vnguem eſt ſervanda.

59 Anni quinquaginta poſſeſſionis, quæ per ſcripturas authenticas requiritur in probatione inuſpatronatus ex uſurpatione, debent ſumere initium ab illo die, quo apparet factum fuiſſe primam præſentationem, & ſequi ad diem litis poſtremo motæ.

60 Scripturæ authentica non ſolum exiguntur in probandis præſentationibus continuatis, verum etiam in probatione effectuationis.

61 Inuſpatronatus ex uſurpatione præſumitur in potente.

62 Inuſpatronatus in Vniuerſitatibus, etiam parvis ex uſurpatione acquiſitus præſumitur.

63 Inuſpatronatus uſurpatione non præſumitur, niſi conſtet de dolosa occupatione, cuius contrarium in perſona potenti, magnate, vel vniuerſitate cenſuit Sacra Congregatio, & Rota Romana.

64 Inuſpatronatus ex uſurpatione acquiſitus non præſumitur, ſi non totius vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe pretendatur.

65 Perſona potentes, in quibus uſurpatione inuſpatronatus præſumitur ſunt Imperator, Reges, Infantes, Barones, alique magnates, prout in quolibet de familia Romana Viſinorum, vel Columnæ.

66 Inuſpatronatus priuatorum non admittit præſumptionem uſurpationis.

67 Inuſpatronatus dicitur priuatorum, quando patroni non ſunt domini temporales loci, ubi fundatum eſt.

68 Probatio, quam exigit Concil. Trident. in inuſpatronatu ex uſurpatione acquiſito, non requiritur, ſi agatur non contra Eccleſiam, ſed inter ipſosmet patronos.

69 Inuſpatronatus poteſt præſcribi ab uno contra alium compatronum ſpatio quadraginta annorum cum titulo colerate.

- 70 Successio in iurepatronatus hereditario iure delata datur in stirpes, & non in capita.
- 71 Probatio descendente patronorum ad effectum presentandi non requiritur stante quasi possessione presentandi.
- 72 Presentari possunt in iurepatronatus omnes, qui prohibiti non reperiuntur.
- 73 Laicus est incapax beneficiorum, etiam si incedat in habitu & tonsura, & communiter reputetur clericus.
- 74 Laicus non potest presentari ad beneficium.
- 75 Villaloborum familia nunc Marchiones Astorgae in sede Legionensi ex privilegio Pontificio Canonici sunt.
- 76 Nominatio facta per patronos laicos etiam de non clerico ad beneficium est valida.
- 77 Laicus ad beneficium non potest presentari, quamvis statim postea sumpserit clericatum, quia Ordo debet necessario precedere.
- 78 Capacitas tempore presentationis in beneficiis attenditur.
- 79 Servus non potest presentari, nisi manumissus sit, & fiat clericus.
- 80 Infidelis, uti incapax, presentari non potest.
- 81 Neophytus, idest, qui initio sanctae Fidei est eruditione plantatus, non potest presentari.
- 82 Irregularis non potest presentari, cum non valeat ad Ordines promoveri, & collatio, seu promissio de beneficio illi facta sit nulla.
- 83 Illegitimus non potest eligi, nec presentari.
- 84 Corpore vitiatum non possunt presentari ad beneficia.
- 85 Presentare se ipsum non potest clericus patronus.
- 86 Summus Pontifex potest solum se ipsum eligere.
- 87 Procurator constitutus à patrono ad presentandum, non potest ipsum patronum presentare.
- 88 Procurator constitutus à patrono ad presentandum non potest se ipsum presentare.
- 89 Substitutus à procuratore dato ad presentandum, non potest nec patronum, nec suum principalem presentare.
- 90 Patronus ad beneficium, in quo habet inopatronatus, poterit per Episcopum vocari, & institui.
- 91 Patroni plures possunt ex se ipsis unum nominare & presentare ad Ecclesiam sui iuris patronatus.
- 92 Patronus non potest cum compatronis se ipsum presentare, sed presentationi de se factae consentire.
- 93 Presentare potest pater filium, avus nepotem, seu alios consanguineos.
- 94 Episcopus licite confert beneficium filio suo legitimo, vel nepoti idoneo.
- 95 Donatarius iurispatronatus non potest presentare donatorem, si donatio sit facta pro illa vice.
- 96 Excommunicatus beneficium obtinere non potest.
- 97 Excommunicatus presentari, seu nominari ad beneficia non potest.
- 98 Suspendus non potest eligi, nec presentari ad beneficia.
- 99 Interdictus non potest presentari ad beneficium.
- 100 Infames ad beneficia eligi, seu presentari non

- possunt.
- 101 Presentari ad beneficia qui ut indigni non possint, referuntur.
- 102 Clerici non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate immutari debent.
- 103 Consuetudo non valet, quod non admittantur ignobiles in Canonicos.
- 104 Inhabilis quis indicandus est ad beneficia si talis reperiatur tempore presentationis, nec praeest habitus si superueniat.
- 105 Presentantes minus idoneum, vel indignum peccant mortaliter, & si sunt patroni ecclesiastici privantur ea vice iure presentandi, si autem laici, possunt intra quadrimestre alium presentare, nisi scienter praesentaverint.
- 106 Procurator nominans indignum ad beneficia, non praedicit patrono.
- 107 Mandatum speciale requiritur ad presentandum.
- 108 Denotatio ubi ei locus est non modo ad Episcopum, sed ad alterum quemcumque inferiorem Prelatum sit ad quem spectat collatio, vel institutio.
- 109 Prelatus conferens beneficium iure denotationis tenetur servare naturam beneficij.
- 110 Presentatus Episcopo personaliter exhiberi debet.
- 111 Verbum, representent, proprie significat praesentiam sui facere.
- 112 Representare dicitur, qui praebet sensibus corporeis.
- 113 Presentatio est exhibitio persona per patronum Episcopo, vel alteri ad quem institutio pertinet, legitime facta.
- 114 Presentatio de absente facta non valet, nec Ordinarius tenetur presentatum admittere, qui se personaliter non exhibet.
- 115 Opponitur tex. in cap. ea nescitur de iurepatron.
- 116 Patronus absens potest per litteras facere praesentationem persone, quae cum eisdem Episcopo se personaliter representet.
- 117 Presentati cur personaliter & non per procuratorem se debeant Episcopo presentare, ostenditur.
- 118 Presentatum absentem potest Episcopus instituere, si ei notum sit esse idoneum notorie.
- 119 Examen in notorie litterato non requiritur.
- 120 Examen in parochialibus praesentis necessarium est, nec omitti potest ex eo, quod prout notorie dignus sit.
- 121 Examen per concursum non requiritur in parochialibus iurispatronatus laicorum, nisi plures sint presentati.
- 122 Examen per concursum requiritur in parochialibus iurispatronatus ecclesiastici.
- 123 Edictorum affixio in vacatione parochialis Ecclesiae iurispatronatus Ecclesiastici adeo est substantialis, ut institutio facta sine ea ipso iure annullatur.
- 124 Presentati ad beneficia simplicia, si Episcopo eorum idoneitas nota non sit, à nullo, etiam Apostolica Sedis Nuntio institui debent, nisi prius fuerint ab Ordinario examinati.
- 125 Examinari, & approbari ab Episcopo prius debent presentati, & postea institui ab inferioribus, si ad eos pertineat institutio.
- 126 Presentatio à patronis laicis, vel clericis ratione proprii patrimonij facienda est intra quadrimestre, & ab ecclesiasticis intra semestrem.

- 127 Tempus datum ad præſentandum eſt continuum, & currit diebus feriatis.
- 128 Inſpatronatus eccleſiaſticum quod dicatur, oſtenditur.
- 129 Mutata conditione perſona, & bonorum conditio mutata videtur.
- 130 Privilegiatum quod non eſt, ſi perueniat ad privilegium, amittit naturam antiquam, & efficitur privilegium.
- 131 Inſpatronatus quando eſt commune, & laici, & eccleſiaſtici, omnes ſimul ratione communione habent ſe meſtre ad præſentandum.
- 132 Inſpatronatus mixtum, licet quoad privilegia & commoda dicatur eccleſiaſticum, tamen quoad derogationem cenſetur laicale.
- 133 Inſpatronatus ubi in dubio fit mentio, intelligitur de eccleſiaſtico.
- 134 Tempus patronis ad præſentandum conſeſſum incipit currere ſecundum veriorum opinionem à tempore ſcilita vacationis.
- 135 Ignorantia potius præſumitur, quam ſcientia.
- 136 Præſumptio eſt pro patrono, ut dicatur præſentasse in tempore, & ignorasse vacationem, niſi finisse probatum fuerit.
- 137 Regi quantumcumque ſcienti non currit tempus quatuor meſium ad præſentandum in beneficiis.
- 138 Tempus ad præſentandum in beneficiis non currit abſenti, vel impedito.
- 139 Impedito non currit tempus.
- 140 Tempus ad præſentandum quando lite pendente ſuper inſpatronatus patronis præſentare contendentibus currat, oſtenditur.
- 141 Patronus ubi per errorem coram Ordinaria præſentaverit, cum deberet præſentare coram inferiore ex præſcriptione, vel privilegio, quamvis lapſum fit tempus ad præſentandum, poterit iterum præſentare ex iuſta cauſa ignorantia coram habente inſtituere.
- 142 Præſentatio ſi ſuit amiſſa præſumitur facta in tempore.
- 143 Tempus datum ad præſentandum poteſt Ordinarius in ſui præiudicium prorogare, non tamen abbreviare.
- 144 Præſentatio intra tempus datum à iure fieri poteſt quocumque die etiam feriatis.
- 145 Actus extraiudiciales valide ſunt diebus feriatis.
- 146 Præſentatio eſt actus extraiudicialis, & voluntarius.
- 147 Præſentatio poteſt fieri extra territorium & diaceſim habentis inſtituere.
- 148 Præſentatio coram Episcopoloſi, vel coram habente inſtituere faciendae eſt.
- 149 Præſentatio quando fieri debet coram Episcopo, ſede Episcopali vacante, fieri poteſt coram Capitulo.
- 150 Beneficium inſpatronatus quando ſitum ſit in conſiniis duarum diaceſum, coram quo Episcopo præſentatio ſit faciendae, oſtenditur.
- 151 Patronus laicus, non autem eccleſiaſticus poteſt intra quadrimeſtre ante Episcopi inſtitutionem variare, & plures ſucceſſive præſentare.
- 152 Patronus clericus poteſt variare, & alterum præſentare ſicut laicus quando præſentat ratione ſui patrimonij.

- 153 Inſpatronatus clericus ratione ſui patrimonij æquiparatur laicali.
- 154 Præſentatio Eccleſiaſticorum vim habet electionis, in qua non cadit variatio.
- 155 Præſentatus à laico acquirit tantum ius ad rem.
- 156 Patroni laici poſſunt variare, etiamſi procedatur per viam ſcrutini publicato ſcrutinio, vel etiamſi ſit patronus ex privilegio, præſcriptione, aut alio modo, vel patronatus pertineat ad collegium, vel univerſitatem laicorum.
- 157 Patronus laicus ſicut poteſt variare, ita eiſprocurator, niſi habere tantum poteſtatem limitatam ad unum præſentandum.
- 158 Variatio à patrono, quibus modis fieri poſſit, oſtenditur.
- 159 Variatio eſt permiſſa in patronis ſi præſentent cumalatiue.
- 160 Patronus, qui præſentavit primo idoneum, & poſtea alium indignum, non punitur, quia tunc Episcopus primum inſtituet.
- 161 Patronus poteſt ſemel, aut iterum quos vellet cumulando præſentare, non autem tertia, vel quarta vice.
- 162 Variare non poſſunt patroni lite pendente inter præſentatos à diverſis patronis.
- 163 Patronus eccleſiaſticus ſicut non poteſt variare, ita nec eius procurator, ſive ceſſionarius.
- 164 Patronus eccleſiaſticus ſi poſt primum præſentatum, poſtea variando alium præſentaverit, prima præſentatio attenditur, dummodo non præſentaverit indignum.
- 165 Præſentationis actus ubi non fuit perfectus: poterit tunc patronus eccleſiaſticus iterum canonice præſentare.
- 166 Præſentatus à duobus compatronis, uno clerico, alio laico, eſt inſtituendus, quamvis laicus variando alium præſentaverit.
- 167 Præſentatum ſi Ordinarius ſine legitima cauſa admittere nolit, patronus non tenetur alium præſentare.
- 168 Patroni ſi ſinant ſibi tempus præſcriptum ad præſentandum, & non præſentaverint, poteſt Episcopus eoſtransacto libere de Rectore Eccleſie in Eccleſia præiudicare.
- 169 Mora purgatio non admittitur, ubi executio facta eſt à iure.
- 170 Episcopo elapſo tempore ad præſentandum, poteſt patronum ad præſentandum admittere.
- 171 Episcopus præſentans intra tempus facit firmam collationem, ſed ex patronorum diſſenſu poteſt irritari, qui ſi intra terminum non reclamaverint, manet omnino firma collatio.
- 172 Inſtitutio, ac inſtituere in beneficiis, quibus modis accipitur in iure oſtenditur.
- 173 Inſtitutio pro inueſtitura, ſeu miſſione in corporalem beneficii poſſeſſionem accipitur.
- 174 Inſtitutio eſt conceſſio Eccleſie, ſeu beneficii auctoritate legitima Episcopi, vel alterius Episcopi, vel alterius Ordinarii facta ei, qui eſt à patrono nominatus, & oblatus.
- 175 Inſtitutio dicitur translationis non libera, à ſuperiore facta, ex qua plenum ius datur inſtituto.

- 176 Episcopus solus de iure communi potest presentari a patronis instituere.
- 177 Episcopus in collatione beneficiorum sua diocesis de iure communi fundatam habent intentionem.
- 178 Instituti facultas potest ab Episcopo specialiter delegari, etiam ante vacationem.
- 179 Episcopi male instituentis culpa patronis non nocet.
- 180 Institutionis nullitas non inficit presentationem factam per patronos.
- 181 Vicarius Episcopi sine speciali facultate potest confirmare electos, & instituere presentatos.
- 182 Capitulum Sede Episcopali vacante, non potest beneficia conferre, quia ad collationem Episcopi spectant.
- 183 Capitulum Sede vacante potest presentatos clericos a patronis admittere, seu instituere.
- 184 Prelati inferiores ius instituendi possunt habere ex privilegio, prescriptione, seu consuetudine.
- 185 Institutio auctorizabilis prescriptione acquiri potest.
- 186 Declaratur rex. in cap. cum satis, de iurepatron.
- 187 Institutio quod spectet ad inferiorem de consensu Episcopi, potest in ipsa fundatione conditio apponi.
- 188 Religiosi in Ecclesijs, quae pleno iure eis subijciuntur, pertinent institutio.
- 189 Vicarii perpetui ponendi sunt in Ecclesijs, quae non pertinent pleno iure ad religiosos, sed habent Episcopi institutionem; in his vero, quae pleno iure ad religiosos spectant, possunt ipsi ponere vicarios ad numerum suum remanentes.
- 190 Vicarios perpetuos in quibuscunque beneficijs curatis, quae unica reperiuntur, Ordinarii deputare possunt ex Conc. Trid. sess. 7. de reform. cap. 7.
- 191 Tempus a iure praefixum non designatur habenti instituere, intra quod facienda sit institutio.
- 192 Beneficium non est devolutum ex eo quod Ordinarius distulit instituere.
- 193 Tempus certum per superiorem assignari potest habenti instituere, infra quod si non instituerit, potest illum compellere.
- 194 Appellari potest ab Episcopo differente instituere sine causa legitima, praecedente trina interpellatione.
- 195 Institutio est actus extrajudicialis, & potest fieri die feriato, atque extra territorium, & diocesim.
- 196 Presentatio & institutio quando pertinet Episcopo diverso capite, separate fieri debent, secus vero quando ad Episcopum, tanquam Episcopum pertinet presentatio iurispatronatus, vel ad eum ex devolutione devolvitur, quia tunc in eius arbitrio erit unico, vel duplici actu negotium expedire.
- 197 Presentatis pluribus a diversis patronis, ille debet institui, qui a maiori parte fuit presentatus.
- 198 Dignus presentatus a maiori parte patronorum est confirmandus omissa digniori.
- 199 Gratificationis locus est quando duo aequae idonei cumulatiue presentati fuerint.
- 200 Aequalitate data in votis patronorum presentantium ad beneficia, non tamen in meritis instituentium, magis idoneus debet institui.
- 201 Dignior praetermissus potest ab instituente appellare.
- 202 Dignior est habendus, qui sit de linea fundato-

ris, stante idoneitate.

203 Cuius praefertur debet extero.

204 Compatronus a medietate compatronorum presentatus dignior est habendus.

205 Dignior est habendus ad Ecclesiam iurispatronatus institutus in ea nobilior, doctior, senior, & pauperior, dummodo Ecclesia non esset debitis onerata.

EPISCOPI QUANDO debeat presentatos a Patronis instituere?

ALLEGATIO LXXII.

1 Institutio propria, per quam presentatus a patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera a Superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto, ita Abb. in cap. auctoritate, numero 7. de inst. Viuan. in praxi iurispatron. par. 2. lib. 12. capit. 1.

2 Sed quia requisita ad institutionem obtinendam sunt beneficij vacatio, existentia iurispatronatus, habilitas presentari, & presentatio facta in tempore, vt per Farin. par. 2. tom. 1. decis. 337. num. 1. Viuan. d. lib. 12. cap. 4. ideo de his requisitis breuiter est agendum, vt postea institutionis materia commodius explicetur, & facilius percipiatur.

Beneficij vacatio, quibus modis possit contingere?

3 Presentatio in beneficio iurispatronatus fit per patronos, vel existentes in quasi possessione, quando Ecclesia vacat, cap. illud, de iurepatron. cap. ult. de concess. praeb. itaut non possint promittere se presentaturos aliquem ad beneficium vacaturum, nec alicui dare potestatem presentandi ad illud antequam beneficium vacet Circon. tome 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 4. num. 8. pagina 167. Lambertin. de iurepatron. par. 1. lib. 2. q. 6. artic. 1. & 19. Mari. Antonin. vari. resolut. lib. 1. resolut. 11. numero 8. Pate. par. 1. decis. 244. Perez. l. 1. gloss. 2. vers. non minus elegans tit. 6. lib. 1. Ordin. pagina 146. Rebuff. in praxi par. 2. tit. de reprob. benefic. viuent. a numero 26. Spin. in speculo testam. gloss. 4. princip. numero 192. Cened. ad Decretal. collect. 160. Nicol. Garci. de benefic. par. 1. cap. 1. a numero 4. Cabed. de patronat. Regia corona cap. 14.

4 Vbi resoluit passim Reges Lusitaniae consueuisse, & solere promittere presentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in genere ob benemerita, & seruitia, & de hac promissione prouisionem Regiam fieri, & cap. 15. idem resoluit de Commendis vacaturis.

5 Ratio est, quia quamuis patronus in habitu habeat ius presentandi, illud tamen non habet in actu, nisi a tempore vacationis Duenh. reg. 279.

6 Et ideo promissio facta per patronum de beneficio vacaturo per mortem beneficiarii non conualefcit. *Cald. Pereira de potestate nominandi cap. 10. numero 2.*

7 Vacat autem proprie, & vere Ecclesia per mortem Reſtoris. *cap. ſuſceptum, de reſcript. in 6. Gonzalez ad reg. 8. Cancil. gloſ. 15. à numero 3. Nicol. Gare. de benef. par. 11. cap. 2.*

8 Nam mors omnia ſoluit *authent. de nuptijs, §. deinceps, collat. 4. cum citatis in libello de principijs utriusque iuris litt. M. num. 36.*

9 Vacat etiam per renunciationem, per quam amittitur omne ius in beneficio cõpetens, proprietatis, titulus, & poſſeſſio. *Flamin. de reſignat. li. 1. quaſt. 5. à numero 15. Hieron. Gabr. conf. 192. lib. 1. Nicol. Garcia d. par. 11. cap. 3. Vinian. in praxi iuriſpatron. par. 2. lib. 5. cap. 6. num. 3. Etiam ſi fiat renunciatio ex cauſa permutationis. Nicol. Garcia d. par. 11. cap. 4. à princip.*

10 Tunc autem non præſentant patroni, ſed conſentiunt tali permutationi, quia ſi fieret abſque eorum conſenſu per ſententiam eſſet annullanda, & retractanda *Flamin. lib. 2. quaſt. 4. Proſper. de Auguſtino in addit. ad Quarantam in ſumm. bullarij, verbo beneficiorum permutatio, ubi ampliatur ad permutationes, quæ ſunt in Curia non facta mentione de iure patronatus laicorum, & in renuntiationibus, ſive ſimplicibus, ſive ad fauorem alterius, ſive in manibus Papæ, ſive Ordinarij factis, ut abſque patronorum conſenſu ſint nullæ, quidquid aliud velint. Rebuff. in praxi benef. tit. de permut. num. 43. praxiſ Episcop. par. 1. verbo inſpatronatus, §. 6.*

11 Qui quidem patroni conſenſus requiſitus in reſignatione beneficii iuriſpatronatus poteſt præſtari ante & poſt provisionem. *Flamin. lib. 8. quaſt. 10. à n. 5. Vbi tamen Summus Pontifex electum Episcopum inſtituerit, aut confirmauerit cum retentione beneficiorum, extenditur facultas hæc retinendi ad beneficia etiam iuriſpatronatus laicorum. Couar. præſt. c. 36. num. 12. Campan. rubr. 11. cap. 13. num. 498.*

12 Vacare dicitur etiam Eccleſia, ſi eius Reſtor ob delictum ſit, & priuatus, quia vacat, & amittitur beneficium priuatione, ſeu deſiſtione, quæ propter graue crimen imponitur, ut homicidium, ſimoniam, periurium, &c. *ſelu. de benef. part. 3. quaſt. 2. & 3. Corraſ. eodem tract. par. 1. cap. 10. à numero 1. Nicol. Gare. dict. par. 11. cap. 10. à numero 1. & tunc patronus poterit alium præſentare, niſi Reſtor ipſe priuatus eſſet ex delicto, quo erat inquinatus tempore præſentationis, & quod delictum erat notum patrono, quia pro illa vice patronus, qui præſentauit ſciẽpter indignum, priuatur iure præſentandi. capit. cum vos, ubi gloſ. verbo minus idonee, de offic. Ordinar. Lambertin. lib. 2. part. 1. q. 6. art. 7. Vinian. d. par. 2. lib. 5. cap. 6. num. 7.*

13 Eo modo vacat ipſo iure primum beneficium per adeptionem ſecundi incompatibilis cum primo, ita ut patroni poſſint præſentare. *cap. de multa, de præben. cap. ſi beneficia, de præben. lib. 6. cap. ut quis duas, de elect. in 6. & hoc dummodo quomodo-
cunque ſit adeptus poſſeſſionem ſecundi. cap. ſi tibi conſeſſo, de præben. in 6.*

14 Et quando vacet beneficium primum per aſſecutionem ſecundi incompatibilis, vide late *Heiedam de incompatib. benef. cap. 13. & ſequen. Lambertin. ubi proxime artic. 16. Seraphin. deciſ. 483. &*

953. Nicol. Garci. d. par. 11. cap. 5.

15 Et ideo quomodocunque vere, & cum effectu vacet Eccleſia, ſeu beneficium, vel per modos antedictos, vel per promotionem ad Episcopatum, vel per ingreſſum religionis, vel per violentam poſſeſſionem, per contractum matrimonij, vel per lapſum temporis datum ad aliquem Ordinem accipiendum, vel aliter, ſemper patroni poſſunt præſentare, quia ubi datur vacatio, ubi datur præſentatio. *cap. ult. & ibi Doct. de conceſſ. præben. Lambertin. ubi proxime artic. 18. Vinian. dict. cap. 6. num. 18.*

16 Tempore vacationis ille habet cuſtodiam Eccleſiæ, qui habet ius inſtituendi. *gloſ. pen. in fine, in cap. cum vos, de offi. Ordin.*

17 Et ſi patroni ſint eccleſiaſtici cuſtodia Eccleſiæ ſpectat ad eos, & ideo Episcopus in ea non ponere æconomum, inſolentem, & alij in cap. unic. de eccleſiaſt. beneficia, & in cap. 1. ne ſede vacante.

18 Si autem ſint patroni laici, cuſtodia pertinet ad Episcopum, quia laici non debent ſe intromittere de rebus Eccleſiæ, niſi quoad deſenſionem. *cap. 1. cum ſequentibus 10. quaſt. 1.*

19 Hodie ex Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. vacante Eccleſia parochiali cuiuscunque iuriſpatronatus, Episcopus in ea idoneum Vicarium debet conſtituere congrua eius arbitrio fructuum portione ſignatione, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Reſtore prouideatur. *Bornig. deciſ. 11. n. 53. par. 3. Jacob. de Graſſi. in aureis deciſ. par. 2. lib. 2. cap. 26. n. 28. Aloyſ. Ricci. in praxi rerum ſoci eccleſiaſt. deciſ. 575. in prima edit. & reſoluit. 495. n. 3. in ſecunda edit. Etiam parochialis inſtitutio pertineat ad inferiorem. Franc. Leo in theſauro ſoci eccl. par. 2. cap. 18. n. 52.*

Iuriſpatronatus exiſtentia quomodo probanda?

20 **D**Ecreuit S. Synodus Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 9. Vt titulus iuriſpatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & alijs à iure requiſitis oſtendatur: ſiue etiam ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis cuſtum, qui hominum memoriæ excedat, aliæſue ſecundum iuris diſpoſitionem, de cuius intellectu vide *Gonzal. ad reg. 8. Cancil. gloſ. 18. num. 19. cum multis ſequentib. Maſcard. de probat. conſul. 936. & conſul. 1. 16. prax. Episcop. par. 1. verbo inſpatronatus, pag. 180. Galett. in margarita caſuum conſcientiæ, verbo inſpatronatus, Rit. Rom. apud Farin. deciſ. 540. num. 2. & deciſ. 542. num. 3. in nouiſſimis, & tom. 1. & 2. par. 2. deciſ. 360. 374. 548. 541. 694. 235. & parte 1. tom. 1. & 2. deciſ. 211. 222. 224. 333. 518. Cardin. Mantica deciſ. 198. & 208. 244. 318. Seraphin. deciſ. 1103. & 1120. & 1141. & 1367. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. par. 1. collect. 58. & in deciſ. Curie Archiep. Neapol. deciſ. 161. parte 1. & in praxi ſoci eccleſiaſtici reſoluit. 124. cum ſeqq. in 2. edit. Card. Tufch. littera I. conſul. 617. Franciſc. Leo in theſauro ſoci eccleſiaſt. par. 2. cap. 21. à numero 1. Valer. Reginald. in praxi ſoci penit. lib. 30. tractatu 30. numero 210. Campan. in diuerſorio iuris Canon. rub. 11. cap. 13. numero 405. cum ſequentibus Vinian. in praxi iuriſpatron. par. 2. lib. 11. cap. 5. cum ſequentib. Et ideo tam exacte requiruntur probationes, quia in dubio eccleſiaſtica beneficia præſu-*

munantur libera, tum quia iurispatronatus est quædam securus beneficii, quæ non præsumitur *Seraphin. decis. 1333. num. 2. & 2.*

21. I. probatur ex authentico documento foundationis, vel dotationis:

22. Authenticum documentum est publica scriptura, cui creditur sine alio adminiculo, vel iure, aut consuetudine speciali, *cap. cum dilectus, de fide instr.*

23. Et dicitur quæ conficitur per actuarium, seu iudicem cum duorum, vel trium testium subscriptione, vel præsentia, *glos. verba scripturam, in cap. 1. de fide instrumentorum praxi noua Episcop. par. 2. cap. 5. numer. 6.*

24. Vbi dicit quoad propositum scripturam authenticam censeri Bullam Episcopi, seu consensum in scripto datum ad fundandum, constituendum, seu dotandum, de quo etiam *Aloys. Ricci. in praxi fore ecclesiæ resolut. 125.*

25. Et pro forma requiritur, vt probatio fiat per authenticas scripturas, & regula est constituenda, quod probatio per testes non sufficiat, vt referunt à Sacra Congreg. decitum *Gonzal. dict. glos. 18. num. 79. praxi noua Episcop. dict. cap. 5. num. 5. Francis. Leo dict. cap. 6. numer. 2. & eo ipso quod Concilium non confidit de testibus, consequenter remanet exclusa ista probatio, nam aliter de facili excluderetur dispositio Concilij dicto loco, tenuit Rota in una *Sanen. in iurispatronat. 15. Nouembris 1582. coram Clement. 11. 1. referunt Aloys. Ricci. dicta praxi resolutio 135. Gonzal. dict. glos. 18. num. 82. Stephan. Gratian. disceptation. forens. cap. 168. numer. 21.**

26. Et attestations testium in actis redactas censeri etiam authenticas scripturas, ita quod per illas intelligatur satisfactum dispositioni *Concl. Pri. lent. conclud. Menoch. consilio 336. num. 23. sequitur Campan. dict. cap. 13. num. 401. & tenuit Rota apud Farin. decis. 502. in nouiss. per egregiam doctrinam Angeli in l. ult. col. 2. vers. sed Innocentius, c. de editio Dini Adriani tollend. & ipsummet Concilij decretum id ostendit in illis verbis ibi, qui ex authentico instrumento, & aliis iure requisitis ostendatur.*

27. Et vt scriptura dicatur authentica, debet continere omnia requisita à iure necessaria, tam in confessione quam in extractione, *Aloys. Ricci. in dicta praxi resolut. 126.*

28. Secundo probatur ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat; in quibus enuntietur spectare iurispatronatus de iure, vel consuetudine, quia illa verba, de iure, intelligamus ex fundatione, vel dotatione, *Menoch. consil. 336. & de præsumption. libro 2. quest. 90. num. 3. cum sequentibus Mascard. conclus. 103. num. 9. Gonzal. dict. glos. 18. num. 44. cum sequentibus Campan. dict. cap. 13. a num. 425. Francis. Leo dict. cap. 6. num. 3. Vian. dict. a par. 2. lib. 11. cap. 7. numer. 2. Farinac. parte prima tom. 1. & 2. decis. 195. 615. 221. 224. 347.*

29. Nam iurispatronatus ex fundatione, vel dotatione probatur multiplicatis præsentationibus per tempus supra hominum memoriam, etiam si nullum instrumentum foundationis, vel dotationis ostendatur, & quauis etiam in dictis præsentationibus nulla appareat facta mentio foundationis, vel dotationis, *Rota decis. 791. numer. 11. parte prima diuer. for. ita decitum referunt in Sacra Congregat. Gonzales dict. glos. 18. numer. 46. Francis. Leo dict. cap. 6. numer. 3. Aloys. Ricci. in dict. praxi resolut. 127.*

*numer. primo. Galett. dict. verbo iurispatronatus, pagina 145. col. 1. Probata enim immemoriali præsumi probatum iurispatronatus ex fundatione, licet hoc non appareat, declarauit eadem Sacra Congreg. teste praxi noua Episcop. dict. cap. 5. num. 7. post princip. vbi cum Gonzal. vbi proxime numero 48. dicit non suffragari immemoriam, seu continuas præsentationes, quando constaret de initio inualido à principio, vt si appareat, quod fuerit usurpatum iurispatronatus ex privilegio, & non ex fundatione, seu dotatione, vel quando constat de mala fide, de quo etiam *Aloys. Ricci. in dict. praxi resolut. 129.**

30. Amplia, vt præsentationes multiplicatæ probent iurispatronatus, dato etiam quod essent interpolatæ, & non successiuæ, maxime si præfatas præsentationes probetur effectuatæ fuisse ob successuam vacationem per obitum præsentatorum, iuxta tradita per *Seraphin. decisio. 337. resolut. in terminis Aloys. Ricci. in dict. praxi resolut. 127. numero secundo. Et ratio est, quia probatis extremis media præsumuntur, ad quod vide citata in libello de princ. iuris lit. M. num. 19.*

31. Multiplicatæ præsentationes dicuntur ad minus tres, quia dictio, multum significat ad minus tres vices, *l. 1. in l. 1. numer. 4. & de fideicom. Cephal. consil. 225. num. 43. volum. 2. Verum duas sufficere, vt dicantur multiplicatæ præsentationes tenent *Caulcan. Finiz. decis. 17. numero decimo quarto, parte secunda Mari. Anton. variar. resolut. libro primo, resolut. 109. numer. 37. Aloys. Ricci. dict. resolut. 127. in fine Campanil. dict. cap. 13. numer. 425.**

32. Ex eo quia pluralis locutio duorum numero est contenta, *l. vbi numerus ff. de testibus cap. pluralis locutio, 40. de regulis iuris in 6. cum citatis in libello de principis iuris, littera P. numer. 2.*

33. Tum quia prædicta dictio, multum, verificari potest in duobus secundum subiectam materiam *Intrins. sicilicet decis. 44. num. 18. & ego ipse in meis Remiss. de iudition. & clauis dict. 174.*

34. In præsentibus subiecta materia patitur dictio nem illam esse intelligendam in duobus cum *Concl. dicto loco, sit restrictiuium, siue correctorium iuris communis, vnde venit ita interpretandum, vt minus laedat ius commune, quam fieri possit argum. lex. in l. 1. C. noxalibus, capit. cum dilectus, de consuetud. & in cap. ad audientiam, vbi Abb. de clericis non residen. Tiracell. in tract. le morte saisi le vis. parte secunda declar. 2. numer. 2. & de recr. lit. lignag. 8. 9. glos. 2. numer. 55. Cassan. in consuet. Burgund. rubr. 7. §. 3. in fin. numero secundo. Menoch. v. med. 15. recap. numer. 278. & de arbit. casu 321. numer. 13. & consil. 4. numer. 8. & consil. 5. num. 3. & consil. 88. numero 30. surd. de aliment. titul. 8. privileg. 90. numer. 4. cum seqq.*

35. Per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, probatur iurispatronatus: quamuis autem variæ sint opiniones, quod dicatur antiquum in materia probationis, illa tamen communior, & receptior est, ad hoc requiri tempus centum annorum, *surd. consil. 245. numero 24. Franc. Leo in thesaur. parte secunda, cap. 21. numero quinto. Duench. regul. 299. numero 7. Menoch. de arbit. casu 3. Mascard. de probat. conclus. 03. à numero primo Mari. Anton. dict. libro primo, resolut. 80. numer. 11. Farin. in praxi crimin. par. 1. quest. 47. num. 112. & parte secunda, quest. 69. num. 142. Mol. in compo. iuris parte prima quest. 11. tit. 11. num. 7. Nicolans Garcia de benef. parte 12. capi. 2. num. 263. Gutier. con-*

ſil. 1. numero quinto Ceuall. communium contra commun. quaſt. 302. numer. 9. Capell. Tholoſan. deciſ. 440. Rot. Roman. apud Farinac. deciſ. 320. cum ſequentib. & deciſ. 384. in nouiſſ. Nam antiquum factum dicitur, ſi excedat centum annos ſyla. conſ. 36. numero decimo tertio. Tiraguell. int. ſi vquam, verbo omnia, numer. 31. Menſch. illuſt. capit. 84. numer. 15. Aduendan. de exequendis mand. parte prima, cap. 6. numer. 6. Gam. deciſ. 88. numero primo. Brunor. verbo antiquitas 4. qui temporis curſus in præſenti materia multo magis requiritur, cum vltra verbum, antiquiſſimum, quod illud ſine dubio designat, addatur, qui hominum memoriâ excedat, idelt immemoriale, quod etiam exigit centum annos Maſcard. de probat. conſul. 1214. numer. 53. Valaſe. conſil. 95. numer. 9. Flamin. de conſidit. quaſt. 28. num. 236.

36 Ad probandum huiusmodi tempus immemoriale ſufficit memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore teſtis deponat ſecundum auditum, & tamam, iuxta doctrinam gloſ. communiter receptæ in cap. 1. de præſcript. in 6. Balb. de præſcript. parte ſecunda quæſt. 1. par. princip. quaſt. 6. num. 43. Con. in reg. poſſeſſor. parte ſecunda, §. 3. num. 7. Maſcard. conſul. 1036. Ioan. Garci. de expenſis, capit. 9. numer. 9. Molina de iuſtit. tract. 2. diſput. 76. numer. 5. Moneta de decimis, capit. 5. numer. 77. Ceuall. communium contra communes, quaſt. 45. a numer. 2. Molina de primogen. libro ſecundo, capit. 6. num. 31. Cardin. Tuſch. tom. 5. littera M. conſul. 187. & tom. 6. littera P. conſul. 552.

37 Et teſtes debent eſſe ſaltem 54. annotum, Brunor. a ſole in locis communibus, verbo teſtis, numer. 20. Aloyſ. Ricc. in diſt. prax. reſolut. 128.

38 Verum ut facilius percipiatur, quomodo probatio temporis immemorialis fit faciendâ, illud maxime attendendum eſt, quod quando antiqui probatio fit per ſcripturas & inſtrumenta centum requiruntur anni, ſi vero per teſtes ſufficiunt ſexaginta, Flamin. diſt. quaſt. 28. numer. 235. & ita cenſuiſſe Rotam Romanam teſert Nicolaus Garciâ diſt. par. 12. cap. 2. numer. 265. & par. 5. cap. 9. numer. 91. Et ad conſiciendam huiusmodi immemoriam, tam in teſtibus, quam in inſtrumentis concurrere debent anni clapi vſque ad terminum controuerſiæ motæ, & non tempus decurſum vſque ad Concilij publicationem, Rot. deciſ. 185. in princip. & deciſ. 188. numero primo, par. 1. & deciſ. 288. in princip. par. 2. diuerſ. Rute. deciſ. 449. numer. 2. in fine libri ſecundi. Gonzalez diſt. gloſ. 18. num. 89. praxia noua Epiſ. cap. parte ſecunda, cap. 5. numer. 7. poſt princip.

39 Immemorialis per teſtes non dicitur ſufficienter articulata, ſi teſtes non dicant, quod non audierunt nec viderunt contrarium Seraphim. deciſio. 1367. numer. 1.

40 Bene etiam probatur iuſpatronatus ex pluribus enuntiativis antiquorum inſtrumentorum à centum annis, & citra, in quibus enuntiat fundatio beneficij, licet non enuncietur iuſpatronatus, ita cenſuit Rota in vna Caurien. beneficij 9. Decembris 1598. coram R. P. D. Corduba, teſert Nicolaus Garciâ diſt. par. 5. capit. 9. num. 90.

41 Etiam ſi enuntiatuſ haberent originem ab eiſdem patronis, & perſonis ſuſpectis, nam adhuc in antiquiſſimis probant fundationem, ſi ſunt adminiculatæ, & fuit reſolutum in vna Tuder. parochialis 21. Aprilis 1595. coram D. Penna, in altera Regien. Hoſpitalis 16. May 1580. coram D. Cantuccio, quas citat Nicolaus Garciâ diſt. cap. 9. numer. 91. quia

in antiquis verba enuntiativa plene probant Tiraguell. de præſcript. verſ. 28. pagina 104. Maſcard. conſul. 106. Mar. Anton. in diſta reſolutione 109. num. 47. & diſt. libr. 1. reſolut. 80. numer. 3. Gutier. libr. tertio præſtic. quaſt. 17. num. 69. Brunor. a ſole, verbo verba 4. Et in iure patronatus nuncupatim, ſi ad iudic. adminicula, ſignat Rota in vna Tuden. parochialis 7. Novembris 1611. coram R. P. D. Pbaldo apud Farinac. parte ſecunda, tom. 1. deciſ. 360. num. 5. cum ſeqq. & latius quando probent enuntiativa Rota apud Farinac. parte 2. tom. 1. deciſ. 374.

42 Cum iuſpatronatus vltra ſupradicta probari poſſit ſecundum iuris diſpoſitionem, Rute. deciſ. 39. numer. 1. parte prima, & deciſ. 205. numero ſecundo par. 2. Rot. deciſ. 531. numer. 1. par. 2. in nouis, & vari. Antonin. variat. libro primo reſolut. 109. numer. 30. & decidit Concil. Trident. diſt. cap. 9.

43 Ibi, vel aliâs ſecundum iuris diſpoſitionem, quod idem ſignificat, quod alio modo, ideo probatur in antiquis per famam, concurrente longiſſima præſentandi poſſeſſione, vt reſolunt plures citati per Mar. Antonin. diſta reſolutio. 104. numer. 43. & pluries tenuit Rota vt per Caſſad. deciſ. 2. numer. 4. de probat. & Achil. deciſ. 5. de iure patron. Rute. deciſ. 140. in fine libri primi, & in vna Bracharen. Paroch. prima Iulij 1592. relata per Nicolaum Garciâ diſt. par. 5. cap. 5. numer. 40.

44 Ex quibus colligitur famam ſolam non ſufficere, ſed concurrere debere alias coniecturas, & in antiquis, vt centum ſuit coram Paleoth. deciſu. 481. libro tertio par. 3. diuerſ. & in vno Tirafonen. Capellania 14. Decembris 1607. & in altera Mſiten. iuſpatronatus decima May 1608. coram Cavalerio, & in alia Neapol. Reſtor. Veneris 19. Decembris 1609. coram Artimbergio, cum citatis per Stephanum Gratian. diſpoſitionum forenſium capit. 30. a numero 80. & Aloyſ. Ricc. reſolutione 130. Et etiam in vna Imolen. iuſpatronat. 28. May 1584. quæ eſt prima par. diuerſor. deciſ. 792. non obſtare dixerunt Domini, quod fama non ſit qualificata, hoc eſt ex fundatione, vel dotatione, quia in dubio fieri debet interpretatio pro validitate actus, & ſic vt ſit fama iuſpatronatus ex dotatione, vel fundacione ad tex. in l. quorſes, ff. de rebus dubijs, cum vulgar. & hinc eſt, quod ſufficit teſtes dicere iuſpatronatus ſpectare de iure ad aliquem, cum idem ſit, ac ſi dicerent ad eum ſpectare ex fundacione, vel dotatione Achil. deciſione ſeptuageſima prima de iure patron. in impreſſis.

45 Iuſpatronatus enim in dubio præſumitur ex fundacione, dotatione, vel conſtructione, Lamberton. libro primo, parte prima, quaſtione ſexta princip. articulo ſexto numero 36. Mar. Anton. num. 9. diſt. loco.

46 Ex certo ſubſidio alicui, tanquam patrono præſtito non probari iuſpatronatus tenuit Rota deciſione 1245. numero primo libro tertio, parte 3. diuerſ. & facit tex. cum gloſ. in cap. cum Bertoldus, verſic. quidam iure, de ſententia, & re iudicata, niſi primum teneat locum in Eccleſia tanquam illius patronus ex Mobed. deciſ. 10. num. 9. de iure patronat. ex eo quia niſi patens res fuerit ab initio alij non permiſſiſſent: nec obſtat quod reſoluit Stephan. Gratian. tom. 2. cap. 218. numero 50. quia procedit non in hoc caſu, de quo agimus, quando ſcilicet ei tanquam Patrono hæcenus competiit ius ſedendi, ſed in alio diſſerenti, videlicet quando nulla cauſa, & ſola poſſeſſione innixus in illo ſedet, quod ius acquirere valeat laicus in Eccleſia.

47 Sufficiens modus probandi ius patronatus elicitur ex litteris institutionalibus Antistitum, quibus attestantur beneficium ad praesentationem alicuius Patroni pertinere, quia cum tractetur de diminuenda iurisdictione Ordinariorum, reddunt se Praefules valde difficiles in admittendo beneficium esse de iure patronatus, & instituendo praesentatos à patronis, ita resoluunt *Paulus de Cistadinis*, de iure patronat. parte sexta, quæst. 37. numer. 3. *Flamin.* de resignat. libr. 8. quæst. 11. numer. 38. *Pute.* decis. 162. in princip. parte prima, & decis. 142. par. 2. *Mari. Antonin.* libro primo variar. resolut. 80. numer. 1. tenuit *Rota* decis. 423. sine 11. de iure patron. in nouis, & decis. 376. & 1447. parte 3. libro tertio diuers. ubi habetur Bullam Episcopi instituentis cum ea assertionem ad praesentationem talis Patroni probare intercessisse praesentationem mentionalem, licet de ea nihil appareat, quod quidem procedet si multiplicata adducantur litteræ, quibus probarentur multiplicatae praesentationes, & satisfactum dispositioni *Concilij Tridentini*. dist. cap. 9.

48 Libri vero visitationum non sufficiunt ad probandum ius patronatus *praxi Episcopi*. parte secunda, capit. 5. numero septimo *Aloys. Ricci.* in dicta praxi resolut. 125. numer. 2.

49 Ex sententia Episcopi, qua indicauit ad praesentationem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur ius patronatus, nisi antiqua sit, ex resolutis per *Cassid.* decis. 2. numer. 3. de probat. & decis. 3. numero tertio de procurat. *Pute.* decis. 338. libro secundo. *Seraphin.* decis. 1141. *Aloys. Ricci.* dicta resolutione 125. & tenuit *Rota* in una *Comen. Capellania* 17. Iunii 1591. coram *Penna*, & in una *Neapol. Rectoria*, 29. Decembris 1609. coram *Artembergo*, qui declarant antiquam existimari quoties quadraginta retro completis annis lata fuit: at prætergressos esse quinquaginta annos oportere censet *Gratian. tom.* 2. cap. 310. à num. 90.

50 Item ex litteris maiusculis inscriptis in lapide posito in publico ab immemorabili tempore citra, plene probari ius patronatus tenent *Causalean.* dicta decis. 17. numer. 5. *Francisc. Leo* dist. capit. 6. numer. quarto, & tenuit *Rota* in una *Hisspalens.* ius patronatus 26. Martij 1590. coram *Dominio Panphilio*, quam referunt *Nicolaus Garcia* dist. cap. 9. numer. 91. & *Aloys. Ricci.* in dict. praxi rerum fori ecclesiastici resolut. 125. numero tertio in fine. Antiquum enim per litteras scriptas, seu incisas in lapidibus probatur *Masc.* de probat. conclus. 105. num. 10.

51 Et scripturae incisæ in lapidea columna plenam fidem fore admittendam, resoluit *Cald. Pereira* de empt. capit. 21. num. 21.

52 Item & lapides, seu columnas, quibus litteræ incisæ sunt, probare confinia resoluunt *Mich. Grass.* tom. 1. commun. opinionibus, libro tertio titul. 26. numer. sexto, pagina 429. *Circhosi.* libro quarto titul. 9. numer. 188. pagin. 498. *Mench.* consil. 21. numer. 30. & consil. 111. numer. 67. cum sequentibus, *Mascard.* conclus. 399. numer. 10. *Valsc.* de iure emphyt. quæst. 9. numer. 28. *Cald. Pereira* dist. cap. 21. num. 20.

53 Ex chronicis veris etiam ab immemorabili tempore scriptis probari potest ius patronatus, nam antiquis chronicis, quibus à maioribus nostris fides communiter adhibita est, credere debemus *glos. verbo magis*, in cap. inter dilectos, de sine instrument. *Xuar. allegat.* 8. numer. 21. & sequentibus. *Cassin.* in catalogo gloria mundi, par. 10. consil. 46. ad fin. *Mascard.* de probat. conclus. 105. num. 9. & conclus. 398. nu-

mero 5. *Cutier* practice. lib. 3. quæst. 13. num. 23. *Mench.* consil. 368. numer. 8.

54 In iis autem personis, seu communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus ad ius plerumque ex usurpatione potius quam iure praesumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiritur, nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragatur, quam si præter reliqua ad eum necessaria, praesentationes etiam continuatae non minori saltem quam quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum fortitæ sint authenticis scripturis probentur, ita *Concil. dist. cap. 9. vers. in ius*.

55 Debet huiusmodi decretum omnino obseruari, & verificanda sunt illius requisiti in probatione ius patronatus prædictarum personarum, ita ut non sufficiant praesentationes centum annorum, vel ducentorum, si non sint continuatae, ut scilicet una sequatur aliam prout ostendit verbum illud, continuatae, *Flamin.* dist. quæst. 28. numer. 255. *Aloys. Ricci.* in dicta praxi resolutione 133. vers. amplia secundo.

56 Nec etiam suffragantur praesentationes continuatae per tantum tempus, vel maius, si non sint effectum fortitæ omnes, effectum autem fortitæ dicuntur si sint confirmatae praesentationes, ut dicitur in capit. *Cumana*, de elect. *Seraphin.* *Rot. Roman.* decisione 1141. *Aloys. Ricci.* dist. resolutione 133. vers. amplia tertio, & resolut. 13. *Pruiam.* par. 2. lib. 5. cap. 3. num. 19. *Flamin.* dist. quæst. 8. num. 256.

57 Nec denique quinquagenaria possessio, quæ per scripturas authenticas requiritur, probari potest per testes, ut aequipollent eorum depositiones praesentationibus, institutionibus per instrumenta factis, quia dicta probatio per instrumenta requiritur pro forma à *Concil.* dicto loco, & forma dicitur esse rei, l. *Unius*, ff. de in integr. restitut. l. *Manius*, ff. de condit. & demonstrat.

58 Et ad vnguem est seruanda, ita ut si deficiat in minimo actus cortuati, l. cum hi, §. si prætor, ff. de transact. l. non dubium, C. de legib. cum citatis in libello de principiis iuris, littera F. numero 49. & 50. quare in his terminis, de quibus agimus, ita resoluunt *Rot. Roman.* decis. 199. numero quarto, parte secunda diuers. *Marefcor.* var. libro secundo, cap. 52. numer. 2. *Nicolaus Garcia* dist. cap. 9. numer. 113. *Aloys. Ricci.* dist. praxi resolut. 134. *Francisc. Leo* dist. cap. 6. numer. 6. *Flamin.* dicta quæst. 18. numer. 257. ubi numer. 258. dicit in *Rota* decisum, quod deficientibus authenticis scripturis non sufficit illas probare per testes, cuius tamen contrarium tueretur *Nicolaus Garcia* dist. cap. 9. in fine.

59 Et prædictos quinquaginta annos sumere initium ab illo die, quo apparet factam fuisse primam praesentationem, & antiquiorem productam in actis cum subsequenti institutione, eosque numerari vsque ad diem litis postremo motæ, in qua controuertitur an sit, & constet esse de iure patronatus refert ex *Rotæ* decisione *Campani.* dist. capit. 13. numero 426. Hinc *Gonzalez* dicta glos. 18. numero 84.

60 Afferit præfatam probationem per authenticas scripturas exigi nondum in probandis praesentationibus continuatis, verum etiam in probatione effectuationis.

61 Præsumitur ius patronatus in potente ex usurpatione *Pute.* decis. 57. cum duabus sequentibus. & decis. 205. par. 1. *Rot.* decis. 5. par. 3. lib. 2. & decis. 532. par. 3.

lib. 3. in nouiff. Mari. Antonin. var. lib. 1. reſolut. 33. numero 2. & etiam ex uſurpatione, vt inſinuat Concil. Trident. diſt. cap. 9. & eſt doctrina Butrij in cap. dilectus, de officio Legati, Lambertin. de iurepatron. lib. 1. artic. 5. quaſt. 10. ſub numero 47. verſic. limita primo, & numer. 39. quem ſequitur Caualecan. deciſ. 17. numero ſextimo, par. 2. Mehedan. deciſ. 2. circa fin. de iurepatronatus. Gonzalez diſt. gloſ. 18. num. 63. Aloyſ. Ricci. reſolut. 131. Put. deciſ. 205. lib. 1. quamuis communitas parua ſit. Nicolaus Garcia diſt. capit. 9. numero. 102. Aloyſ. Ricci. in diſta praxi reſolut. 135. Et tenuit Rota in vna Bononien. iurepatron. de Baringana 20. Martij 1585. coram R. P. D. Giſſio, & in alia Archipreſbyteratus nullius 2. Maij 1588. coram Illuſtriſſ. Cardinale Pamphilio. Rota etiam Roman. apud Farin. deciſ. 507. & 543. in nouiff. prima reſollec. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. par. 4. collect. 1240.

62 Vbi addit hanc præſumptionem præcipue locum habet in Italia, vbi propter reſeſum Curia omnes populi ius præſentanti uſurparunt & præſertim in locis, in quibus Ordinarij collatores ſunt inferiores Epifcopo, Achil. de Graſſis deciſ. 4. de iurepatronat. Put. deciſ. 57. lib. 1.

63 In eadem Rota in vna Romana iurepatronatus 8. Iulij 1584. coram Illuſtriſſimo Seraphino, & eſt inter impreſſas deciſione 468. reſolutum fuit uſurpationem iurepatronatus non præſumi, niſi conſtet de deſola occupatione. Sed propter dictionem (plerumque) qua Concilium diſt. cap. 9. vitur, habere locum, etiam quando ceſſat præſumptio uſurpationis ſi prætendatur à perſona potenti, vel magnate, vel Vniuerſitate cenſuit ſacra Congregatio Illuſtriſſ. Interpretum, & tenuit Rota in vna Sorana iurepatronat. 28. Aprilis 1603. coram Illuſtriſſimo Pamphilio. & in alia Tacen. Parochialis 27. Iunij 1603. coram eod. & nouiſſime in vna Lucana iurepatronatus 14. Iunij 1621. coram Reuerendiſſimo D. meo Cocino Rota Deſano.

64 Nec etiam præſumitur iurepatronatus ex uſurpatione acquiſitum, ſi non totius Vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe prætendatur, vt declarauit ſacra Congregat. teſte Gonzal. diſt. gloſ. 18. numero. 69. Nicolaus Garcia vbi proxime, Aloyſ. Ricci. diſt. reſolut. 135. in fine qua uſurpationis ratio ceſſat in Eccleſiis monaſterialibus, ſeu conuentualibus, in quibus non acquiritur iurepatronatus, Mehedan. deciſ. 340.

65 Et cum in Concil. diſt. cap. 9. mentio indiſtincte fiat de iis perſonis, in quibus iurepatronatus plerumque ex uſurpatione præſumitur acquiſitum, nec exprimat quæ ſint, ideo declarandum duxi eas eſſe, quæ potentes ſunt, vt in Imperatore ſcripſit Put. deciſ. 60. libro primo. Et de Rege Aragonenſi loquens Mehedan. deciſione 10. numero. 4. de iurepatronat. Et in Infante de noſtro Regno Portugallia mentionem faciens, ſignat idem Put. deciſione 57. libro primo. Et in Barone, alioque Domino iuriſdictionem temporalem habente procedere illius rex. diſpoſitionem declarauit ſacra Congregatio, vt referunt Gonzalez diſt. gloſ. 18. numero. 66. verſic. in his perſonis, Aloyſ. Ricci. diſta praxi reſolut. 132. numero primo. Et in altero quocumque magnate locum habere aſſerit Caputaq. deciſ. 128. numero primo, parte ſecunda, eſtque deciſ. 1263. num. 3. par. 3. diuerſ. prout in quolibet de familia Romana Viſinorum cenſuit Rota deciſione 842. libro tertio diuerſ. aut alterius ex familia Columnæ Caputaquen. diſta deciſione 128. & in deciſ. 199. libro ſecundo diuerſ. Aloyſ.

Rici. diſta reſolut. 132. numero primo.

66 Iurepatronatus tamen priuatorum non admittit præſumptionem uſurpationis, vt tenuit Rota in vna Tuden. Parochi. 7. Nouembris 1611. coram R. P. D. Vbaldo apud Farinac. parte ſecunda, tom. 1. deciſ. 360. Et iurepatronatus dicitur priuatorum, quando patroni non ſunt domini temporales loci, vbi fundatum eſt Rota in vna Papien. iurepatronatus 17. Februarij 1612. coram R. P. D. Manzanedo apud Farin. par. 2. tom. 1. deciſ. 374. num. 1.

67 Rigor præſcriptus à Concilio Tridentino dicto loco, & ſupra adductus in probando iurepatronatus non requiritur, ſi agatur non contra Eccleſiam, ſed inter ipſomet patronos, vt decedit Rota Romana in vna Lanzi. 10. Aprilis, & 20. Nouembris 1595. coram Mantica, teſtantur Gonzalez diſt. gloſ. 18. numero. 59. praxi noua Epifcop. parte ſecunda cap. 5. numero ſextimo, verſ. non tamen. Vnde iurepatronatus poteſt præſcribi ab vno contra alium compatriotum ſpatio quadraginta annorum, cum titulo colorato Rota Roman. deciſ. 239. numero primo & deciſ. 407. numero. 1. parte prima in nouiff. quare reſert Gallet. in margarita caſuum conſcient. verbo iurepatronatus, pagina 144. colum. 2. Lambertin. parte ſecunda, libro primo, articulo quinto, quaſtione vndecima princip. Gonzalez diſt. gloſ. 18. numero. 57. Franciſc. Leo diſt. capit. 6. numero. 8. in fine. Caualecan. deciſione 35. numero. 8. cum ſequentiſ. parte quinta. Mar. Antonin. diſt. lib. 1. reſolut. 168. numero. 28.

69 Aduertendum vltra prædictas probationeſteteri deſcendentes, etiam probare iure deuolutionis iuſto ſe eſſe patronos. Deuoluitur autem iurepatronatus hæreditate, legato, donatione, vel venditione, ac aliis modis Allegat. præcedenti enumeratis, vbi de hoc late egi.

70 Sed in eo ſucceditur in ſtirpes, & non in capita, vt probat Clement. plures, vltim. de iurepatron. docent Menoch. conſilio 316. numero. decimo ſexto. Tiraquell. de iureprimogen. quaſtione 36. num. 3. Petri. 1. verſ. mouere iuuat, titul. 6. libro primo Ordin. pagina 140. Spin. diſta gloſ. 4. princip. numero 61. praxi noua Epifcopal. diſt. cap. 5. verſ. deſcendentes, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 521. numero. 18. Campan. in diuerſ. iuris Canonici libro vndecimo, cap. 13. numero. 384. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloſ. 45. numero. 61. Cened. ad ſextum collect. 7. numero primo. Aloyſ. Ricci. in collect. deciſ. parte quinta. collect. 1733. & in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ. 120. numero primo, parte ſecunda, quod procedit quando ſucceditur iure hæreditario, ſecus ſi alio iure, nempe legato, & donationis, quia tunc ſi legetur, vel donetur iurepatronatus familia, omnes de familia ſuccedunt in capita, & non in ſtirpes, vt decimum fuit in Rota Romana in vna Regien. Prioratus 13. Nouembris 1601. coram R. P. D. Penna. Et ideo ſi patre mortuo plures filij ſuperſtites ſint, ſinguli vocem habebunt, ſi vero mortui fuerint, & alter requirit filium, alter duos, tertius, tres, vel quatuor, ille vnus habebit vnā vocem, & alij plures ex vnoquoque alteram vocem, non enim plures fratres ab eodem patre nati plures voces habent, cum patris perſonam referunt, qui vnus eſt, ita per d. Clement. plures, dicit Vgolin. diſt. cap. 51. §. 1. num. 8.

71 Notandum eſt probationem deſcendentie patronorum ad effectum præſentandi non requirit, ſtante quaſi poſſeſſione præſentandi, vt tenuit Rota in vna Gerunden. beneficij, 15. Decembris 1599. coram Illuſtriſſimo Cardinale ſeraphino, & eſt inter

eius decisiones impressas *decisione* 1334. numero ultimo.

Habilitas presentari, qualis requiratur?

72 **A**d ius patronatus presentari possunt omnes, qui prohibiti non reperiuntur, ut in toto titulo de iurisdictione. *cap. 16. quæst. 7. per totam*, dummodo in ea etate esse debeant, quam beneficii qualitas postulat *regul. dist. cap. 51. §. secundo in fine*, servata Concilio Tridentini dispositione circa etatem ad beneficia requisitam, *Aloys. Ricc. in dicta praxi resolutione 169. à principio*, ubi numero tertio, declarat ex Sacra Congregat. id non procedere, ubi in fundatione beneficii aliter esset cautum: constituta hac regula in vnum reducam illos, qui prohibentur presentari, ut facilius, qui sint habiles reperiiri possint.

73 Laicus cum sit incapax beneficiorum, ut probat *tex. in cap. 2. de institut. & resoluunt Cens. communiū contra communes, quæst. 523. Azor. institut. moral. parte secunda, libro sexto, capit. 2. quæst. quinta. Perez de Lara de annuissor. & capellan. libro secundo, capit. 5. à numero 2. Nicolaus Garcia de benefic. parte prima cap. 1. à numero 9. Valer. Reginal. in praxi fori penitent. lib. 30. tract. 3. num. 147. Sanch. de matrim. lib. 7. dist. 42. numer. 14. etiam si incedat in habitu, & tonsura, & communiter reputetur clericus, quia constando de veritate, non tenet beneficii collatio, *Flamininus de resignat. lib. 4. quæst. 2. numer. 59. Gonzalez ad regul. 8. Cancell. glof. 2. à numero 64. Nicolaus Garc. dist. cap. 1. numer. 11. & 12. ideo non potest à patronis presentari, cap. Ecclesia Sancta Mariae, de constitut. glof. verbo receperunt, in cap. cum M. eodem titulo.**

74 Vbi ait laicum posse habere præbendam separatam à canonicatu, vel illum, in quantum est temporalis, seu continet temporalitatem, ut per *Oliban. in comment. ad vaticum alium namque, cap. 13. num. 5.*

75 Vel etiam ipsum beneficium, aut canonicatum ex privilegio Pontificio, ut habet familia Villaloborum, nunc Marchiones Astorgæ, in Sede Legionensi canonici, refert *Frater Athanas. de Lobera in tractatu de Ecclesia, & Civitate Legionensi, fol. 212. ubi simile privilegium à Papa concessum dicit Regibus illius Regni, & idem Comiti Barcenonensi concessum pro Ecclesiæ illius civitatis testatur Anton. de Oliban. dist. cap. 13. num. 6.*

76 Nominatio tamen facta per patronos laicos, etiam de non clerico ad beneficium, est valida, ut fuit resolutum per *Retam in vna Burgen. Abbatis 19. Novembri 1588. coram D. Penna*, ubi ad iura dicentia præsentationem de laico factam esse nullam, fuit responsum, quod sunt intelligenda de præsentatione proprie dicta, quæ tunc fit cum præsentatus coram Ordinario personaliter sistitur ab eo institutionem accepturus, refert *Aloys. Ricc. in dicta praxi resolutione 140. num. 3.*

77 Sed dubitari potest an laicus possit presentari ad beneficium, si statim postea assumpserit clericatum? in qua quæst. *Rot. Roman. in vna Imolen. iurisdictione, coram Orano, 19. Novembri 1594. quam refert Flamininus dist. quæstione 2. num. 5. & 6. tenuit tunc præsentationem esse validam, ex eo quia minime dici potest facta de persona penitus inhabili, cum satis sit ante institutionem esse promotum. Verum in puncto iuris videbatur contrarium esse responden-*

dū, quia, ad beneficiū obtinendum non sufficit quempiam habitū clericalem gestantem animum habere statim obtento beneficio assumendi Ordinem clericalem, sed hic Ordo debet necessariō procedere, *Sanch. d. dist. 42. num. 14. Gonzalez dist. glof. 2. n. 66.*

78 Nam in beneficiis attenditur capacitas tempore præsentationis, *Rota decis. 69. parte tertia, libro primo in nouiss. Mari. Antonin. variar. libro primo, resolut. 19. numer. 1.*

79 Servus non potest presentari, etiam si sit Christianus, cum non possit ordinari, nisi prius manumittatur, *cap. 1. 2. & 3. dist. 54. cap. 1. & cap. consensit, de servis non ordin. Anton. Gama in tract. de sacramentis præstandis ultimo supplicio damnatis, quæst. 5. numer. 9. Henriquez in summ. libro 14. cap. 8. §. 7. in comm. littera K. Bellet. disquisit. clerical. par. 1. tit. de disciplina cleric. §. 14. Modern. de iurisd. p. 4. casu 90. numero decimo quarto, & ad nostrum propositum *Vinian. in praxi iurisdictione, parte secunda, libro sexto, capit. 4. num. 1. ubi etiam addit quod si manumissus sit, & fiat clericus, poterit presentari.**

80 Infidelis uti incapax presentari non potest, *Lambertin. libro secundo, par. 1. quæst. 7. art. 9. Vinian. dist. cap. 4. num. 2.*

81 Nec etiam neophytus, id est, qui initio Sanctæ Fidei est eruditione plantatus *cap. 1. 48. dist. 5. cap. Neophytus 61. dist. cap. si clericatus 16. quæst. 1. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali §. 12. à princip. ubi numero 8. dicit neophytum post factum clericum posse beneficia obtinere.*

82 Irregularis etiam, qui extra regulam positus est, non potest presentari, cum non possit ad Ordines promoueri, imo collatio, seu provisio beneficii illi facta est nulla, ita *Henriquez in summ. libro decimo tertio, cap. 14. §. 1. & cap. 56. §. 1. & libro 14. cap. 2. §. 5. Azor. institut. moral. parte secunda, libro sexto cap. 7. quæst. 2. Anula de censuris p. 7. dist. 2. dub. 6. Gutier. canon. lib. 1. cap. 5. nu. 92. Flamin. de resign. lib. 4. q. 3. à nu. 32. & lib. 5. q. 3. nu. 181. Lefl. de instit. lib. 2. cap. 54. numer. 120. Regal. de officio & potest. Episcopi, cap. 1. §. 1. ad finem, & cap. 50. §. 6. numer. 4. post Cov. Rebuff. Nau. Frat. Emman. Reg. P. Molin. & alios Nicolaus Garcia de benefic. par. 7. cap. 11. à princip. Aloys. Ricc. dist. praxi resolut. 167.*

83 Illegitimus, quoque nomine censetur, ordinari prohibetur, *cap. per venerabilem, qui filij sint leg. ideo non potest nec eligi, nec presentari arg. tex. in cap. accepimus, de etate & qual. Card. Seraph. Rota decisio 1442. numero nono. Vinian. dist. capit. 4. numero tertio. Aloys. Ricc. in dicta praxi resolutione 185.*

84 Corpore vitati, de quibus egi *Allegat. 42. ad beneficia uti irregulares promoueri non possunt, Lambertin. par. 1. libro secundo quæst. 7. art. 12. num. primo, Nicolaus Garcia dist. parte septima capit. 12. à numero tertio.*

85 Clericus patronus non potest seipsum presentare *cap. per nostras, & ibi glof. verbo presentare, de iur. quia cum debeat esse differentia inter dantem & recipientem, & inter presentantem & presentatum, cap. fin. de institut. ita etiam debet esse differentia inter eligentem & electum cap. qualiter, de elect. Flamininus de resignat. lib. 9. quæst. 17. à numero 112. Tiracuell. de iure primog. quæst. 33. numer. 11. Campan. dist. cap. 13. num. 398. Aloys. Ricc. dist. praxi resolut. 179. Mari. Antonin. variar. libro primo resolut. 51. numero 1. Chircous. tom. 1. commun. opinion. libro primo tit. 4. numer. 5. & 6. pagin. 167. Spin. in speculo ressam. glof. 4.*

princip. numer. 80. Azgr. institut. moral. parte secunda, libro sexto, capit. 21. quest. 1. Aloyf. Ricc. in decis. 36. num. 1. parte prima. Valer. Reginald. in praxi fori penit. libro 30. tract. 3. numer. 222. vers. notandum. Viuan. dicta parte secunda, libro sexto, cap. 8. vbi numero tertio, extendit etiam ad beneficium simplex.

86 Illud tamen vnicum adderem quod Summus Pontifex potest solum se ipsum eligere, vt ex D. Antonin. tradit Pineda in vita D. Iohannis Baptiste lib. 2. art. 3. cap. 10. pag. mihi 422.

87 Amplia vt neque procurator constitutus à patrono possit ipsum præsentare, vt fuit tentum in Rotā in vna Salamant. Capellania 14. Octobris 1552. coram D. Restano, teste Caputaquen. decis. 397. libro secundo, quem refert Flaminus dict. quest. 17. numero 113. Campan. d. cap. 13. num. 399.

88 Nec etiam procurator constitutus à patrono ad præsentandum potest seipsum præsentare, Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 2. numer. 57. & seq.

89 Nec denique substitutus à tali procuratore potest patronum, aut suum principalem procuratorem præsentare Lambertin. lib. 2. p. 1. quest. 8. art. 9. & 10. Viuan. d. cap. 8. num. 9.

90 Si autem Prælati ad quem pertinet institutio motu proprio, vocet clericum patronum, eique conferat quod cumque beneficium vacans, in quo dictus clericus habet ius patronatus, tenebit collatio, tali enim casu non habet originem à dicto patrono talis collatio Abb. in d. cap. per nostras, num. 3. Viuan. d. cap. 8. num. 4. Regolin. d. cap. 51. §. 2. num. 1. in fine.

91 Quando plures sunt patroni, videlicet clerici, aut vnus clericus, & alter laicus, possunt ex se ipsis vnum nominare, & præsentare gloss. fin. in cap. consilium 15. de iure patron. Aloyf. Ricc. d. resol. 179. num. 3. Azgr. d. p. 2. lib. 6. cap. 21. quest. 3. Aloyf. Ricc. d. decisio 36. numero quarto. Rech. verbo honorificum, quest. 4. princip. numero 20. Lambertin. dict. quest. 8. art. 5. Regolin. dict. cap. 51. §. 2. numer. 1. vbi cum Card. Tusch. littera P. conclus. 595.

92 Tenet quod præsentatus numeratur in numero præsentantium, Viuan. dict. cap. 8. numero septimo, vbi numer. 8. dicit nullo modo posse clericum simul cum compatronis seipsum præsentare, sed præsentationem esse faciendam à solis compatronis, qui electioni de se factæ consentire tantum potest, quod etiam tradit Mari. Antonin. de resol. 51. numer. 5.

93 Pater potest præsentare filium, auis nepotem, seu alios consanguineos, gloss. verbo filij, in cap. quia clerici, & gloss. verbo propria auctoritate, in cap. consilium, de iure patronat. Flaminus dicta quest. 17. numer. 122. Roland. à Valle consil. 47. numer. 49. & 62. cum sequentibus. vol. 1. Chiracou. dict. tit. 4. numer. 6. pagin. 167. Ioseph. Ludou. tom. 3. commun. opinion. tit. de iure patron. conclus. vni. vers. ampliator octauo, pag. 332. in fine. Azgr. d. dict. capit. 21. quest. 2. Viuan. dict. cap. 8. numer. 11. vbi numer. 12.

94 Assertit posse Episcopum licite conferre beneficium filio suo legitimo, vel nepoti idoneo, quia charitas imprimis exercenda est erga domesticos, & citat, Abb. consil. 96. volum. 2. Rech. verbo honorificum, quest. 4. princip. Lambertin. vbi supra, art. 12. Sic etiam si filius non sit patronus, & in patrem sit compromissum de clerico eligendo, vel præsentando poterit filium eligere, seu præsentare; Et si filius sit canonicus, & ab omnibus canonicis, vnà cum dicto filio sit compromissum in patrem, poterit pater eligere suum filium, cum id non reperiatur prohibi-

tum Lambertin. vbi supra art. 13. Viuan. dict. cap. 8. numer. 14. & 15.

95 Donatarius iurispatronatus non potest præsentare donatorem, si donatio sit facta pro illa vice, præsumitur enim fraudulenter facta, secus quando illa facta est perpetuò cum Ordinarij consensu, Rech. verbo ipse vel is, questione vigesima, numer. 37. Lambertin. vbi supra, art. 11. Viuan. d. cap. 8. num. 10.

96 Excommunicatus cum beneficia obtinere non possit cap. postulatus, de clerico excom. minif. in tantum vt collatio illi facta de iure sit nulla, Flamin. de resignat. libro quarto, questione 33. à numer. 44. & libro quinto questione 6. à numer. 77. Sayr. de censur. libro secundo, cap. 5. numero primo. Nicolaus Garcia dicta parte 7. cap. 13. à num. 3.

97 Ideo ad illa eligi, præsentari, seu nominari non potest gloss. in cap. vltim. per tex. ibi, de electione libro sexto, Rech. verbo honorificum, quest. 4. numer. 19. Lambertin. part. prima, libri secundi questione 9. art. 1. Scaphin. decisio 195. p. 1. Aloyf. Ricc. dict. praxi resol. 166. Flaminus dict. questione sexta, numer. 80. & 81. Sayr. dict. capit. 5. à numer. 16. Sayr. tom. 5. disput. 4. sectione 7. numer. 10. Azgr. parte secunda, libro 6. cap. 7. quest. 8. Viuan. dict. parte secunda libro 6. cap. 9. numer. secundo, vbi id procedere ait etiam in excommunicato excommunicatione minori, quod idem tenent Couar. in cap. alma, p. 1. §. 7. in princip. col. 1. Aloyf. Ricc. de resol. 166. numer. 3.

98 Suspendus cum seruire & administrare non possit, quia administrando fit irregularis, Flaminus dicta quest. 6. numer. 83. ideo eligi non potest gloss. & doct. in cap. illa vbi Abb. de election. cap. fin. eod. tit. in 6. nec præsentari Lambertin. libro secundo, parte prima, quest. 9. princip. art. 2. Mari. Antonin. variat. resol. libro 1. resol. 19. numer. 9. Aloyf. Ricc. dict. praxi resol. 116. Viuan. dict. cap. 9. numero tertio, vbi intelligit siue sit suspendus à beneficio, siue ab officio, Henr. quez in sum. libri decimi tertij, cap. 32. vbi ampliat etiam si defectus esset occultus, & toleratus.

99 Interdictus, scilicet cui specialiter est interdictum officium, vel aliquis Ordo, non potest præsentari, si obisset interdictum Ordinis requisiti, vel alterius rei in præsentando, Lambertin. libro secundo, parte prima, questione 11. art. 3. Viuan. dict. capit. 9. numero 8.

100 Infames cum possint ad clericatum prouochi cap. infames 6. questione prima, cap. fin. 51. dict. cap. accusatum de simonia, in tantum, quod debeant priuari omni officio, & deponi ab omni honore & dignitate, l. infames iuncta glossa, & l. decurio. C. ex quib. causis infamia irrog. cap. inter dilectos, de excess. Prælat. ideo ad beneficia eligi, seu præsentari non possunt, Duaren. de benefic. libri quarti, cap. 1. Nicolaus Garcia d. part. 7. cap. 8. numero quarto. Viuan. dict. cap. 9. numer. 23. Et qui dicantur infames dixi supra Allegat. 43. Et ad nostrum propositum de schismatico agunt Lambertin. dict. quest. 11. art. 8. Viuan. dict. cap. 9. numer. 15. De Apostata Lambertin. art. 9. & Viuan. numero decimo sexto dictis locis. De simonia Lambertin. art. 11. & Viuan. numero decimo septimo. De periuro Lambertin. articulo decimo quinto. Viuan. numero vigesimo secundo. De sodomita Lambertin. articulo decimo octauo. Viuan. numero vigesimo sexto. De adultero Lambertin. articulo decimo nono Viuan. numero vigesimo septimo. De concubinario Lambertin. articulo vigesimo. Viuan. numero 28. De criminoso inquinato aliquo crimine inducente irregularitatem Lambertin. articulo vigesimo tertio. Viuan. numero 32.

Item

101 Item & alij sunt, qui ad beneficia præsentari non possunt ut indigni, quos enumerat *Pinian. d. par. 2. libro sexto capit. 10.* ubi de obligatis ad rationem, de curialibus, de conjugatis, bigamis, criminosis, non habentibus ætatem legitimam, illitteratis, & pluribus alijs quos ibi videre poteris.

102 In conferendis beneficijs nihil aliud magis inquiri debet, quam ætatis maturitas, morum gravitas, & honestas, litterarum scientia, vitæ virtus, & fama personæ capit. cum in cunctis, in princip. de elect. capit. innotuit, ibi, inducere videbantur, eodem titulo. Et non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debent clerici, nec urbium claritate, sed Fidei puritate, cap. nos qui præsumus, 40. dist.

103 Beneficia igitur tam nobilibus, quam ignobilibus sunt indistincte conferenda, ita ut non valeat consuetudo, quod non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium capit. venerabilis, ubi Abb. numero quarto de præbendis, quia non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas, gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem, cap. sicut excellentiam, versic. non gradus 23. questio 4. Et ideo Gregor. VII. lib. 9. registr. epistol. 2. in med. sic ait, Non te pigeat, aut pudeat extraneum forte, vel humilis sanguinis virum, dummodo idoneus sit, ad Ecclesiæ tuæ regimen, quod proprie bonos exoptat, addicere: cum Romana Respublica, ut paganorum tempore, sic & sub Christianitatis titulis, inde maxime, Deo fauente, excreuerit: quod non tam generis, aut patriæ nobilitatem, quam animi & corporis virtutes perpendendas adiudicauit. Et D. Hieron. ad Celantiam, veram nobilitatem vocat esse clarum virtutibus. Vnde Marcus Tullius Cicero in inuectiua contra Salustium, Sanctius ait, me meis fulgere moribus, quam maiorum opinione niti, ut sim meis posteris nobilitatis initium. Neque differentia aliqua potest stare inter hos, qui à gentilitate, & inter illos, qui à populo Israelitico sunt ad Fidem conuersi, cum omnes per Christi passionem redempti sint, Act. 2. Non est enim distinctio Iudæi & Græci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illum. Apostol. ad Romanos, capit. 10. Omnes nos in vnum corpus baptizati sumus siue iudæi, siue gentiles, &c. Idem 1. ad Corinth. 12. & in omnes nationes gratia Spiritus Sancti effusa est, Act. 10. in fine. Nam, ut idem ait ad Ephes. cap. 4. vnus Spiritus, vna Fides, vnum Baptisma, vnus Deus, & pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.

104 Inhabilis quis iudicandus est, si talis reperitur tempore præsentationis, nec prodest habilitas si superueniat Rot. decis. 69. par. 3. libro primo, diuers. Mari. Antonin. vari. resolut. libro primo resolut. 19. numero primo. Seraphin. Rotæ Roman. decis. 1234. numero quarto. Pinian. d. par. 2. libro sexto capit. 10. numero undecimo. Campan. in diuersorio iuris Canon. rub. 11. capit. 13. numero 461. Alosf. Ricci. in d. praxi resolut. 165. numero tertio, & resolut. 166. numero tertio. Et patronus potest de consensu Ordinarij pro vna vice præsentare ad beneficium eum, qui non habet omnes qualitates in fundatione appositæ, ut tenuit Rotæ apud Seraphinum decis. 871. numero quarto.

105 Præsentantes autem minus idoneum, vel indignum, ultra peccatum mortale quod contrahunt

Azori. d. par. 2. libro sexto capit. 21. questione quarta, si sint patroni ecclesiastici, qui dicuntur eligere, priuantur ea vice iure præsentandi, sicut eligentes, capit. cum in cunctis, §. ult. de elect. Alosf. Ricci. in praxi aurea resolut. 441. à princip. & præcipue numero quarto. Mari. Antonin. libro primo resolut. 19. numero decimo quinto. Si autem sint patroni laici, vel clerici ratione patrimonij, si præsentent minus idoneum intra quadrimestre possunt alium idoneum præsentare capit. cum vos, ubi gloss. verbo minus idoneus de officio Ordin. dummodo non intelligatur de idoneitate requisita in fundatione, ut quia præsentandus debeat esse Sacerdos, nam tunc deuolutio fit ad superiorem, quia videntur delinquere, ea non seruando, & abutuntur iure fundatoris. Sed si lapsus sit quadrimestre, & non sit idoneus præsentans, deuolutio fit ad superiorem habentem instituere, Abb. & alij in d. capit. cum vos, si autem tales patroni præsentauerint indignum indignitate criminosa, sed ignoranter, poterunt intra quadrimestre alium dignum, & idoneum præsentare: sed si lapsus sit quadrimestre, deuolutio fit ad superiorem, qui eo casu prouidet beneficio de nouo Rectore: si autem scienter præsentauerint talem indignum ipso iure pro illa vice priuati sunt iure & facultate præsentandi, Auth. de sanctiss. Episcopus, §. si quis oratorij, Lambertini. libro secundo par. 1. quest. 10. princip. artic. 4. numero 23. Crescent. de iur. patron. decis. 10. Caput. decis. 62. numero secundo, & decis. 291. par. 2. Mascard. de probation. conclus. 593. numero quinto. Tirag. in §. hoc sermone, limit. 1. numero 32. Bellacomb. tom. 1. communium opinion. libro primo titul. 5. numero vigesimo secundo, pag. 171. Molina de primog. libro secundo capit. 4. numero 38. Roch. verbo honorificum, numero 15. & 16. Rebuff. in praxi benefic. titul. pæna contra collatores, numero primo & seqq. Perez. l. 2. versic. pro quo sit, & versic. tertia conclusio. titul. 6. libro primo. Ordin. pag. 153. Stephan. Gratian. disceptat. forens. capit. 58. numero undecimo. Cald. Pereira de potestate eligendi capit. 1. numero 60. & 61. Mari. Antonin. d. resolut. 19. numero ult. Prolin. de potestate Episcopi capit. 51. §. 1. numero 4. versicul. secundo. Aduertendum tamen duxi, quod præsentans inhabilem sub conditione impetrandi dispensationem, non priuatur pro ea vice facultate præsentandi, si durante quadrimestre dispensatione per indignum non obtenta, de nouo saltem cumulando alium præsentauerit, ita censuit Rot. Roman. in vna Firmana altaris S. Iudonici 4. Martij 1596. coram Illustrissimo Seraphino, refert Alosf. Ricci. d. praxi resolut. 186. Rota etiam in vna Firmana Altaris vigesima Iunii 1613. coram R. P. D. Dunogetto, apud Farin. par. 2. tom. 2. decis. 568.

106 Si tamen procurator nominaret indignum, non præiudicaret patrono, ut inquit Francisc. Mare. decis. 480. incip. queritur quando procurator, numero 8. par. 1. quem refert & sequitur Campan. d. capit. 13. numero 467. qui quidem procurator mandatum speciale requirit ad præsentandum, Cardin. Mantica de tacitis & ambig. convention. tom. 1. lib. 7. titul. 16. num. 39. Alosf. Ricci. in d. praxi decis. 189. num. 193. in 1. edit. & resolut. 171. in 2. edit. Cald. Pereira de empt. cap. 15. num. 11. & pluries indicauit Rot. Rom. ut per Caputaquen. decis. 365. num. 1. par. 2. & Seraphin. decis. 559. par. 1. & Pusean. decis. 312. lib. 3.

107 Et ubicunque deuolutioni locus est non modo ad Episcopum, sed ad alterum quemcunque inferiorem prælatum sit deuolutio, ad quem

ſpectat collatio, vel inſtitutio, iuxta gloſſ. ſingularẽ, in Clement. 1. de ſuppl. negl. Præl. Franciſc. Marc. deciſ. 475. numero decimo octauo, & deciſ. 1153. in ultim. verbu p. 1. refert Campan. d. capit. 13. numero 466. & tenetur ſeruare naturam beneficij cum conſert iure deuolutionis ex Felin. in cap. cum acceſſiſſent, num. 18. de conſtit. Franc. Marc. deciſ. 493. num. 7. p. 1. Campan. d. cap. 13. num. 485.

110 Præſentatus Epifcopo perſonaliter exhiberi debet, nec ſufficit, quod per litteras, aut procuratorem abſens ipſe Epifcopo nominetur per text. in cap. cum & plantare, §. in Eccleſiis, ibi, Epifcopis repræſentent, de priuilegijs, ex quo noto verbum illud, repræſentent.

111 Quod proprie ſignificat præſentiam ſui facere, l. maritus 15. §. 1. ff. ad legem Iuliam de adulter. melior text. in l. conſentaneum, C. quomodo, & quando iudex, ibi, vt præſentia ſui faceret, iuncto ibi, vt ſe repræſentent, cum multis alijs, quæ adducit Briſſon de verborum iuris ſignific. verbo repræſentare: Vnde recte dicit gloſſ. verbo repræſentare, in Clement. dudum, de ſepultur.

112 Quod repræſentare dicitur, qui præbetur ſenſibus corporeis ex l. 1. in princip. ff. de verborum obligatio. & eſt recepta communiter ex multis, de quibus Tiraquell. de iure mariti, gloſſ. 6. num. 31. ſelua de benef. par. 3. quæſt. 6. num. 7. Lambert p. 1. lib. 2. quæſt. 11. art. 1. num. 12. cum ſequentibus.

112 Indeque præſentatio hæc ſolet à Doctõribus communiter deſignari, quod ſit exhibitio perſonæ per patronum Epifcopo vel alteri, ad quem inſtitutio pertinet, legitime facta, ita Abb. in cap. ea noſcitur, de hijs, quæ ſunt à Prælato. Roch. de iure patron. in princip. quæſt. 3. Rebuff. in praxi titul. de præſentatione, numero tertio. Cardin. Tufch. tom. 6. littera P. conclud. 191. Nicolaus Garcia de benef. par. 4. capit. 1. numero decimo ſexto, facit etiam diſpoſitio Sacri Concil. Tridentin. ſeſſ. 24. de reformat. capit. 18. verſiculo quod ſi, vbi cauetur præſentatos à patronis non eſſe admittendos, niſi prius à locorum Ordinarijs examinati, & idonei reperti fuerint, refert Aloyſ. Ricci. in d. praxi reſolut. 191.

114 Vnde non valere præſentationem de abſente factam, neque Ordinarium teneri admittere præſentatum, qui ſe perſonaliter non exhibet, notant omnes conſtantiffime, vt per Abb. & reliquos omnes proxime citatos, idem Abb. conſil. 76. numero ſecundo par. 2. Roch. verbo honorificum, quæſt. 6. numero vigefimo ſeptimo. Corraſ. de ſacerdotio par. 4. capit. 6. numero decimo octauo. Puiſan. in praxi iuriſpatron. par. 2. libro ſexto capit. 11. numero ſexto. & 7. & tenuit Rot. in vna Ricaria Iuriſpatronatus 28. No. uembriſ 1601. coram Illuſtriſſimo Ludouiſo, nunc Sanctiſſimo Domino noſtro Gregorio Decimoquinto relata per Nicolaum Garciam in addit. ad tract. de benef. par. 4. capit. 1. numero 23.

115 Contra ſupradictam reſolutionem obſtat text. in d. capit. ea noſcitur, ibi, per ſe, aut per litteras, perſonas idoneas Epifcopis diœceſanis præſentent, vbi gloſſ. verbo per litteras, notauit præſentationem per epistolam fieri poſſe, ſequuntur Doctores communiter, teſt. Duenb. reg. 283. vbi bene inducit text. in cap. ult. de conceſſ. præbendæ, dum prohibet conſtitui procuratorem ad præſentandum in beneficio antequam vacet, & conſequenter à contrario licitum cenſet procuratorem conſtituere ad præſentandum in beneficio iam vacante, facit text. in cap. accedens 24. de præbendis, vbi

abſens per procuratorem de beneficio eccleſiaſti. co poteſt inueſtiri, ergo & præſentari. Confirmatur ex praxi receptiſſima ſecundum quam nunquam, aut raro patroni tempore præſentationis perſonaliter exhibent Epifcopo præſentatos, ſed præſentati cum inſtrumento præſentationis ſe exhibent Ordinarijs, qui ſic præſentatum admittunt, & inſtituunt, cuius praxis meminit text. vbi notant gloſſ. in Clement. 1. verb. præſentatos, de exceſſ. præ. recepta ex Lambertin. d. artic. 1. numero 5. & Nicol. Garcia d. capit. 1. numero 19.

116 Verum pro præſentis quæſtionis reſolutione duo inter ſe diuerſa conuenit ſeparari, aliud enim eſt quætere vtrum patronus abſens poſſit per litteras facere præſentationem perſonæ, quæ cum eisdem Epifcopo ſe perſonaliter repræſentet, & hoc licitum eſſe dubitari non poteſt, & euincunt iura allegata, vt in d. capit. ea noſcitur, & in d. capit. vbi. & in d. Clement. 1. verſic. præſentatus, & procedit praxis, de qua atteſtantur præſentati Doctores, & Cardinal. Tufch. dicta littera P. conclud. 592. numero vigefimo quarto.

117 Aliud autem vtrum præſentati, perſonaliter ſe debeant præſentare Epifcopo, an vero potius poſſint per procuratorem ſe præſentare? & non teneri Epifcopum ſic præſentatos admittere veriſſima eſt, & receptiſſima reſolutio, tùm ex dictis, tùm etiam ex multis rationibus, quas adducunt Doctores, quia ſcilicet cederet huiusmodi præſentatio in graue ipſius Eccleſiæ præiudicium ex dilatione, ſi præſentatus per litteras diſſerret aduentum ſuum: ſed futilem rationem puto, quia ſi ſe non præſentent intra quadrimeſtre, vel ſemestre, poterit Epifcopus non expectata patroni præſentatione de Eccleſia providere iuxta deciſ. text. in cap. 1. §. verum, de iure patron. in 6. Melior ergo ratio eſt, quia præſentati debent ab Ordinario examinari an ſint idonei, tam in parochialibus, & curatis, quam in ſimplicibus, ex Tridentin. ſeſſ. 7. de reformat. capit. 13. quod examen cum perſonale ſit, & per procuratorem fieri non poſſit, neceſſario ſequitur præſentatos teneri ſe Epifcopis perſonaliter exhibere. Facit etiam ocalio & periculum, quod ex contraria obſeruantia ſequi poſſet, vt aliquando contigiffe oculatum ſe eſſe teſtem profiteatur Auctor praxis Epifcop. par. 1. verb. in publicum §. 8. his formalibus verbis. Scio in quodam Archiepiſcopatu fiſte fuiſſe, quendam præſentatum, & deinde inſtitutum non exiſtentem in rerum natura, & patronus ſic uſurpabat fructus beneficij ſingulis annis, contra decretum Concilij Trident. ſeſſ. 12. cap. 11. de reformat. & ſeſſ. 25. etiam de reform. cap. 9. verſ. patroni autem.

118 Ex quibus à ceſſante ratione colliges contrarium eſſe reſoluendum, & affirmandum poſſe præſentatum abſentem inſtitui ab Epifcopo ſi ei notum ſit eſſe idoneum notorie, veluti quia doctor eſt in aliqua Vniuerſitate ſtudij generalis graduatus, hic enim examine non indiget ex doctrina gloſſ. verbo ignota, in cap. de Petro, diſtinct. 47. iuncto Concil. Trident. ſeſſ. 7. capit. 13. in fine, & in terminis notat Innocent. per text. ibi in cap. in Lateranenſ. in fine, de præbendis, Abb. Decian. Roch. & plures alij, quos reſert, & ſequitur Cened. ad Decretum collect. 15. numero tertio. Henriquez in ſum. libro decimo capit. 18. in princip. ſaa in aphoriſm. verbo examen, Puiſan. d. capit. 11. numero octauo. Vgolin. diſt. cap. 51. paragraph. 2. numero tertio. Aloyſ.

Ricci, dicta praxi resolution. 139. & 141. & censuit Rota in una valentin. beneficij 16. Maij 1583. coram Illustrissimo Cardin. Lancelot. & item in una Regien. beneficij 14. Decembris 1587. coram Illustrissimo Cardin. Pamphilio, cessat etiam periculum illud praxi Episcopalis: quare sic notum Episcopo posse ab eo abentem institui, & presentationem, ac institutionem validam esse, licet institutus absens sit, notat Innocent. ubi proxime, Abb. d. consil. 76. Lambertin. artic. 3. Corras. & Tusch. dict. is locis idem Tusch. conclus. 592. numero 25. Nicol. Garcia d. capit. 1. à num. 16. ubi à numero 23. refert declarationem Illustrissimorum DD. Cardinalium.

119 Nam examen in notorie litterato non requiritur, ex multis probat Aloys. Ricci. dicta resolut. 191. in fine.

120 Quamvis prædicta sententia quoad præsentationem, & institutionem in beneficio curam animarum non habente in se vera sit, non procedit tamen in præsentato ad Parochialem, in hoc enim examen præcise necessarium est, nec omitti potest ex eo, quod prout notorie dignus sit, cum à Trident. sess. 24. de reformat. capit. 18. & per Bullam Pij Quinti, quæ incip. In conferendis, pro forma requiratur, ut notavit Fusch. de Visitat. libro secundo capit. 5. numero decimo, & declaravit sacra Congregatio Doctorem, siue Licentiatum in Theologia, siue in iure Canonico non excusari ab examine, quando petit provideri de aliqua Ecclesia Parochiali, refertur Gonzalex. ad regul. 8. Cancellar. gloss. 4. numero 90. Nicol. Garcia par. 9. capit. 2. num. 103. praxi nova Episcop. par. 2. capit. 5. numero 17. vers. Doctor, Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiast. decis. 414. numero secundo in prima edit. & resolut. 351. in secunda edit. Hinc cauebis ab eodem Nicol. Garcia par. 9. capit. 3. numero 5. & 14. quatenus scribit hanc resolutionem procedere in quocunque beneficio ecclesiastico, nam quamvis ex Trident. d. capit. 13. examen necessarium esse in omnibus beneficijs agnoscamus, pro forma tamen in solis Parochialibus requiri receptissima est scribentium resolutio ex supra dictis.

121 Illud tamen advertendum duxi, quod in Parochialibus iurispatronatus laicorum, non requiritur examen per concursum, sed solum præsentatus examinandus est ab Ordinario cum tribus saltem examinatoribus synodalibus, & illi idoneo reperto institutio est facienda Concil. Trident. d. capit. 18. & declaravit sacra Congregat. teste Nicolao Garcia par. 9. capit. 2. numero 255.

122 Eueniente tamen vacatione huiusmodi iurispatron. quando plures sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantum, ut ex his, qui peracto examine idonei ab examinatore denunciati sunt, Episcopus cum eligat, quem ceteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alterum instituat, refertur decisum Gonzalex. gloss. 6. numero 138. In Parochialibus vero iurispatronatus ecclesiastici requiritur examen per concursum ex Tridentin. d. capit. 18. colligit Nicolaus Garcia d. capit. 2. numero 261. etiam si essent iurispatronatus mixti partim Ecclesiæ, & partim laici, refertur decisum Gonzalex. d. gloss. 6. numero 135. & ideo in vacatione Parochialis Ecclesiæ, ubi illius notitia habita fuerit, iurispatronatus ecclesiastici, aut etiam partim ecclesiastici, partim laicorum, etiam si pro duabus partibus ad laicos pertineret, & pro una tantum ad

ecclesiasticum, erit edictum proponendum debetque

123 Episcopus cum nominatis à patrono ecclesiastico, alios etiam clericos ad concursum admittere, nisi in institutione, aut fundatione aliter cautum esset, tunc enim tantum debet præsentatus examinari citra concursum, & approbari ab Ordinario, etiam si institutioni, & fundationi repugnaret: quæ quidem edictorum affixio est adeo substantialis, ut institutio facta absque illa ipso iure annulletur, ut tenuisse Rotam Romanam testantur Crescent. decis. vlt. de iure patronat. Caput. a. quæ. decis. 95. par. 1. & decis. 128. par. 2. Cardin. Putean. decis. 306. libro primo. Scraphin. decis. 399. quos refert Aloys. Ricci. in dicta praxi resolut. 143. numero primo ubi numero secundo, asserit non procedere, si aliud reperiretur de consuetudine illius Ecclesiæ, ad quam quis est præsentatus, & idem Aloys. Ricci. d. praxi resolut. 144. resoluit institutionem factam intra terminum edicti esse nullam, dummodo constet litteras edictales affixas fuisse, & intra terminum competentem iudicis arbitrio amotas, quod etiam tenent Mari. Antonin. vari. libro primo, resolut. 20. numero decimo. Perez de Lara de capellan. libro secundo capit. 10. num. 32. & 39. Flores de Menz. vari. libro primo, quæst. 3. numero 55. Nicol. Garcia d. par. 9. capit. 4. numero primo, cum sequentibus, ubi numero 14. resoluit seruari, quod post terminum edicti, ante tamen institutionem, semper admittantur, qui præsentantur ab alijs patronis, seu præsentant habere ius.

124 In beneficijs etiam simplicibus præsentati, seu electi, vel nominati (si Episcopo eorum idoneitas nota non sit, iuxta formam supra relatam) à quibusvis ecclesiasticis personis, etiam Apostolica Sedis Nuncijs, non debent institui, neque confirmari, neque admitti, etiam prætextu cuiusvis privilegij, vel consuetudinis, etiam immemorialis, nisi prius fuerint ab Ordinarijs examinati, & idonei reperti. Nec appellationis remedio vilis tueri potest, quominus examen subire teneatur, ut in Concil. Tridentin. sess. 7. de reformat. capit. 13.

125 Et si institutio ad inferiores Episcopo pertineat, præsentati debent prius ab Episcopo examinari & approbari, aliàs institutio ab inferioribus facta erit nulla Concil. sess. 25. de reformat. capit. 9. versic. Ad hæc. In beneficijs vero simplicibus, quorum collatio libere pertinet ad inferiores, dicta Episcopi approbatio non requiritur, sicut etiam in Canonicatibus Ecclesiarum Collegiatarum, quorum collatio libere spectat ad Capitulum, ita decisum refert Nicol. Garcia d. par. 9. capit. 3. numero decimo nono, decl. 4. & 5. ubi decl. 2. dicit adeo verum esse quod in beneficijs iurispatronatus examen ab Episcopo fieri debet, quod procedit etiam si inferiores institutores haberent iurisdictionem Ordinariam in clericos ad dicta beneficia præsentatos, quamvis Abbates, Commendatarij, & quicunque inferiores, qualibet exemptione muniti, etiam si ordinariam iurisdictionem haberent in locis beneficiorum, & ordinarij institutorum sint, ut in eos omnem iurisdictionem habeant, adhuc tamen instituendus deberet prius examinari super idoneitate per Episcopum suum ut disponit Concil. d. capit. 9. praxi nova Episcop. par. 2. capit. 5. numero 13. versic. institutio.

*Præſentatio facta in tempore
quando dicatur ?*

116 **P** Ræſentatio à patronis laicis vel clericis ratione proprii patrimonij facienda eſt intra quadrimeſtre, capit. cum propter, de iurepatron. à patronis autem eccleſiaſticis facienda eſt intra ſemeſtre, capit. unic. §. verum, eod. titul. libro ſexto. Perez l. 1. titul. 3. libro primo. Ordin. pag. 59. Vgolin. de poteſtate Episcop. capit. 51. in princip. numero 5. Aloyſ. Ricci. in collect. decif. par. 1. collect. 119. & in decif. Curie Archiepiſcop. Neapol. par. 2. decif. 228. numero 14. & 15. Franc. Leo in theſauro ſorti eccleſiaſtici par. 2. capit. 6. numero vigeſimo tertio. Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 2. quaſt. 1. artic. 1. Cardoſo in praxi iudicium, & aduocat. verbo iuſpatronatus, numero 15. & 16. Nicol. Garcia de beneficij. par. 5. cap. 9. num. 209. Viuian. in praxi iuſpatron. par. 2. lib. 7. cap. 1.

127 Quod quidem tempus cum ſit continuum, currit etiam diebus feriatis, Rech. verbo honorificum, quaſt. 34. numero 65. Perez l. 1. col. 29. gloſſ. ſiſta venite dias, titul. 8. libro tertio. Ordin. Viuian dicto libro ſe-
pimo capit. 4. numero quinto. Illud animaduertendum duxi, quod ubi iuſpatronatus ad plures patronos ſpectat tanquam ſingulos, non autem iure collegij, poſſunt ſinguli ſeparatim præſentare, Caſar. de Graſſ. decif. 2. de iurepatron. Aloyſ. Ricci. d. praxi reſolut. 160.

228 Illud erit iuſpatronatus eccleſiaſticum, quod licet originem habuerit ex patrimonio laici, ſuit tamen vel ab initio, vel poſtea fundacione, teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo in Eccleſiam tranſlatum, aut in Capitulum, ſeu Collegium eccleſiaſticum Canonicorum Regularium, aut ſecularium, vel in aliquam perſonam eccleſiaſticam ratione Eccleſiæ, dignitatis, aut beneficij, Lambertin. lib. 1. quaſt. 1. artic. 8. Rech. verbo ius, quaſt. 7. numero decimo quarto. Rebuff. in praxi titul. de præſent. numero 5. & 7. & par. 3. ſignatura. verbo, necnon iuſpatronatus, numero octauo. Ceuart. practice. capit. 36. numero 2. & 5. Perez l. 2. titul. 6. libro primo. Ordin. gloſſ. 1. Aloyſ. Ricci. in praxi ſorti eccleſiaſtici reſolut. 152. Spin. in ſpeculo teſtament. gloſſ. 4. numero decimo ſexto. Flamin. de reſignat. libro ſecundo quaſt. 4. num. 29. Seraphin. decif. 1420. numero primo. Franciſc. Leo dicto capit. 6. numero 24. & 29. Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 18. numero quinto. Valaſc. conſult. 163. numero 15. Nicol. Garcia de beneficij. par. 5. cap. 1. num. 553. Mar. Anton. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 8. num. 14. plures per Cened. ad ſextum collect. 21. num. 3.

129 Mutata enim conditione perſonæ, & bonorum conditio mutata videtur Valaſc. de iure emphyt. quaſt. 17. num. 15. col. 2.

130 Et ubi res non priuilegiata peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur res priuilegiata, Tiraquell. de iureprimog. in præſent. num. 133. D. Barboſa in l. heres abſens, in princip. num. 176. ff. de iudic.

131 Quando vero iuſpatronatus eſt commune & laici, & eccleſiaſtici, omnes ſimul habent ſemeſtre ad præſentandum ratione communionis, gloſſ. fin. in d. capit. unic. Lambertin. d. quaſt. 1. artic. 3. Nicol. Garcia d. capit. 9. num. 210. Aloyſ. Ricci. in praxi aurea reſolut. 458. Viuian. d. capit. 1. numero quinto, ubi aſſerit procedere etiam ſi laicus habeat maiorem partem, quia magis dignum trahit ad ſe mi-

nus dignum, capit. quod in dubijs, ubi gloſſ. verbo conſecratum, de conſecrat. Eccleſiæ, gloſſ. in d. capit. unic. cum alijs citatis in libello de principijs vtriuſque iuris, littera D. num. 27.

132 Licet autem iuſpatronatus mixtum, quoad priuilegia, & commoda dicatur eccleſiaſticum, tamen quoad derogationem cenſetur laicale, Put. decif. 157. num. 5. par. 3. Flamin. de reſignat. lib. ſecundo quaſt. 4. num. 50. Mari. Antonin. variar. libro primo reſolut. 39. numero decimo, & ideo non ſolum quoad partem laicalem, verum etiam quoad eccleſiaſticam requiritur in eo expreſſa derogatio, gloſſ. & doct. in capit. cum dilectus, de iurepatron. Felin. in tract. quando litteræ Apoſt. nocent patrono ampl. 6. Mari. Antonin. d. reſolut. 39. num. 9.

133 In dubio tamen ubi ſit mentio iuſpatronatus intelligitur de eccleſiaſtico, Lap. alleg. 84. Turret. conſ. 71. num. 56. vol. 1. quos reſert Mari. Anton. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 109. num. 10.

134 Tempus prædictum patronis præſentare habentibus incipere currere à die vacationis beneficij per text. in capit. 2. de ſupplen. negliget. Prælat. & in capit. 2. §. cum vero, de conceſſ. præben. & in capit. eam re, de iurepatron. tenent Rebuff. in praxi beneficij. libro primo titul. de deuolution. numero quinto. Villalob. tom. 1. commun. opinion. libro quarto titul. 22. num. 127. pagina 608. Perez leg. 2. verſic. quæro ulterius, titul. 6. libro primo. Ordin. pag. 153. Verum tale tempus non currere niſi à tempore ſcitæ vacationis verius duco, quia hæc eſt recepta in ſacra Rota ſententia, & communior Doctorum reſolutio, quam tueritur Tiraquell. de retractu titul. 2. §. 35. à numero ſeptimo. Azori. d. lib. 9. capit. 21. quaſt. 11. Spin. d. gloſſ. 4. princip. num. 21. Campan. d. rubr. 11. cap. 13. num. 399. Caput. decif. 248. par. 3. quem reſert Aloyſ. Ricci. d. collect. 119. & d. decif. 183. numero ſecundo & in d. praxi reſolut. 155. praxi Episcop. par. 1. verbo iuſpatron. §. 8. verſic. hi ſunt, Nicol. Garcia de beneficij. par. 10. capit. 2. num. 34. Perez de Lara de annuerſ. lib. 2. capit. 9. num. 35. Cardoſo ubi ſupra, & verbo tempus, num. 7. Cald. Pereira de renouat. emphyt. quaſt. 6. numero 13. Flores de Menâ var. lib. 1. quaſt. 3. à num. 20. Leſti. de inſtit. lib. 2. capit. 37. numero 27. Vgolin. d. capit. 51. in princip. num. 5. Mari. Anton. var. lib. 1. reſolut. 29. num. 19. & 20. Card. Seraphin. Rota Roman. decif. 380. num. 1. Farin. Rota decif. 520. & 532. in 1. collect. Viuian. d. par. 2. lib. 7. cap. 2. num. 6.

135 Et ignorantia potius præſumitur, quam ſcientia capit. præſumitur, de regulis iuris in 6. Oſaſc. decif. 71. num. 23. Antonin. Monach. Florent. decif. 7. num. 15. ſeſſe Aragon. decif. 189. num. 18.

136 Et præſumptio eſt pro patrono, ut dicatur præſentalle in tempore, & ignoralle vacationem, niſi ſciuiſſe probatum fuerit, Hier. Gabr. conſil. 185. num. 11. volum. 2. Menoch. de præſumption. lib. 6. quaſt. 77. num. 14. Et ideo ſi non probetur patronos habuiſſe notitiam vacationis, ignorantia ſemper præſumitur Rota apud Farin. decif. 520. in prima collect. nouiſſ. & ideo in vna Parmen. beneficij coram D. Pamphilio 1590. fuit reſolutum patrono non currere tempus ad præſentandum in beneficio vacante per priuationem, niſi à die notitiæ ſententiæ, & priuationis, Lap. alleg. 78. Et in altera Firmana altaris coram Domino Blanchetto 5. Decembris 1594. fuit reſolutum, quod habens gratiam fundatam in deuotione ob negligentiam patronorum in præſentando intra tempus à iure præfixum, debet probare ſufficienter ſcientiam ipſorum, reſert Garcia

413 De offic. & potestate Episc. Alleg LXXII. 414

d. capit. 3. num. 36. & 37. Et ius presentandi etiam in vno ex patronis, qui non habuit scientiam, conservari potest, alijs propter scientiam exclusis, vt fuit resolutum in causa Spoletana beneficij vigesima octava Maij 1590. coram D. Blanchetto, refert Nicol. Garcia. d. capit. 2. numero 41. Regi tamen quantumcunque scienti non currit tempus quatuor mensium, vt probat Cabel. de patronatib. Regia Corone, capit. 28. numero 7. & 8.

138 Similiter huiusmodi tempus non currit absenti, vel impedito, puta si patronus sit absens Reipub. causa, vel iniuste carceratus, vel si non haberet tutum accessum propter perhorrescentiam alicuius inimici, cum Ecclesia sit pia, & cultrix iustitiae, Rebuff. de pacificis possess. numero 304. Finian. d. libro septimo capit. 2. numero 6. Flores de Mena d. quest. 3. num. 4. vbi num. 5.

139 Quod absentia in dubio praesumitur: impedito enim non currit tempus, Cardin. Mantica decif. 30. numero secundo. Seraphin. decif. 220. numero 4. Menoch. consil. 38. num. 35. Surd. decif. 151. numero 4. Valasc. consil. 130. num. 31. Flamin. de resignat. lib. 11. quest. 13. num. 11. Gutier. practice. lib. 3. quest. 34. a numero 21. Nicol. Garcia par. 10. capit. 2. num. 17. Cardoso verbo impedimentum, num. 2. nec tenetur protestari Cald. Pereira de renouat. emphyt. quest. 5. num. 23. & quest. 7. numero 4. vbi etiam quod nec tenetur procuratorem ad causam constituere.

140 Pendente lite super iurepatronatus an & quando patronis praesentare contententibus currat tempus: questio est sub certis casibus terminanda. Primus casus est Quando constat Ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni sunt discordes, quia diuiserunt vota sua plures praesentando, & super hoc litigatur, tunc non currit, nec semestris, nec quadrimestris, sed expectabitur finis litis, cum pertineat ad Ordinarium discernere numerum vocum, ac merita praesentatorum, Finian. d. lib. 7. capit. 3. num. 4. Secundus casus est, quando patroni inter se litigant de iure, aut possessione iurispatronatus super forma praesentationis, quia vnus dicit praesentationem de altero tanquam de absente factam non tenere, seu tanquam de criminoso, & simili, altero contrarium dicente, nullum currit tempus, sed litis euentus debet expectari per sententiam Episcopi, Cardin. in Clement. plures, §. ult. numero primo. de iurepatron. Finian. d. capit. 3. numero octauo. Idem si lis moueatur super potestate eligendi, quia tunc praedictum tempus non currit capit. de iurepatron. Tiraguel. de retract. lign. §. 1. gloss. 10. numero trigesimo septimo. Cald. Pereira de renouat. emphyt. quest. 7. num. 13. praxis Episcop. par. 1. verbo iustitronatus, §. 5. Idem si lis est inter ipsos praesentatos in tempore super praetelatione eorum praesentationis, etiam si lis intra tempus requisitum non finiatur, Rota in vna Terdosen. iurispatronat. 8. Februarij 1599. & 10. Ianuarij 1600. coram Penna, & tandem in vna Bracharen. beneficij 3. Martij 1603. coram Illustrissimo Ludouiso, nunc Sanctissimo D.N. Gregorio X.P. refert Ricci. d. resolut. 170. numero tertio. Tertius casus est, quando constat Ecclesiam vacantem esse patronatam, sed patroni non conueniunt in praesentando, tunc ex deuolutione Episcopus eam confert, per notata in capit. 3. de iurepatron. vbi Cardin. celum, ult. Finian. d. capit. 3. numero septimo. Melius tamen praxis Episcop. vbi proxime, tunc quod si lis est inter ipsos patronos non con-

cordantes in praesentato, vel alter ipsorum praetendit alterum non esse patronum, vel quid simile, & tunc Episcopus potest ipsis inuitis providere Ecclesiam, saluo iure praesentandi illi, qui postea euicerit iuspatronatus per vltimum calculum sententiae, sed non pro illa vice. Quartus casus, quando lis est inter praesentatos tantum, quia tunc etiam si lis non finiatur intra semestris, seu quadrimestris Episcopus Ecclesiam non confert, cum tex. in capit. quoniam 3. de iurepatron. inducens deuolutionem, quando est lis inter patronos, tanquam exorbitans, & rigorosus, non extendatur ad litem inter praesentatos, vt tenuit Rota Roman. apud Farinac. decif. 586. numero septimo, in collect. nouissimarum. Quintus casus est, quando controuertitur inter Filium Episcopi pertendentis Ecclesiam vacantem pertinere ad meram collationem Episcopi, & esse liberam, & inter ipsos patronos pertendentes ius praesentandi, vel iuspatronatus ad eos pertinere, tunc durante lite Episcopus non potest providere inuitis patronis, sed ponit Oeconomum in dicta Ecclesia, quousque sit terminatum negotium praxis Episcop. vbi proxime: nam hoc casu ob lapsum temporis non est locus deuolutioni, Abb. in dicto capit. cum vos, numero septimo. Rota decif. 411. num. 3. par. 1. diuersi. & iterum eadem Rota in vna Regionen. Paroch. 7. Octobris 1587. coram Illustrissimo Blanchetto, refert Aloys. Ricci. dicta resolut. 170. numero secundo.

141 Si patronus errat praesentando coram Ordinario, cum deberet praesentare coram alio inferiori ex legitima praescriptione, seu priuilegio, quia patroni intentio fundata erat in iure, per tex. in capit. omnes Basilicae, 16. quest. 7. quamuis lapsum sit tempus datum ad praesentandum, & sciat tunc praesentationem fieri debere coram alio, bene poterit iterum praesentare ex iusta causa ignorantiae coram habente instituere, Lambertin. lib. 2. par. 2. questione prima, artic. 24. Finian. dict. lib. 7. capit. 6. numero primo vbi numero quinto.

142 Quod praesentatio si fuit admissa praesumitur facta in tempore, & numero 8. quod Episcopus elapso tempore potest admittere patronum ad praesentandum, si velit.

143 Tempus datum ad praesentandum potest Ordinarius in sui praedictum prorogare Crescent. decif. 11. sub titul. de dilat. quem citat Aloys. Ricci. d. collect. 119. Prolin. d. cap. 51. §. 1. num. 4. vers. tertio, in fine. Flamin. de resignat. lib. 7. quest. ult. numero ult. Aloys. Ricci. d. praxis resolut. 195. non tamen abbreviare Finian. d. par. 2. lib. 7. cap. 7.

144 Praesentatio intra praedictum tempus datum a iure fieri potest quocunque die etiam feriato, & etiam Paschali, cum sit quid extraiudiciale, & sapiat spiritualitatem, Domin. in capit. conrotationi, de appellat. libro sexto. Finian. d. libro septimo capit. 1. numero quinto.

145 Actus enim extraiudiciales valide fiunt diebus feriatis, Cald. Pereira de resolut. emphyt. capit. 13. numero 5. Cardoso in praxi iudicum, verbo feria, numero 3. Modern. de cognit. per viam violentiae, par. 2. quest. 107. numero quarto. Cum igitur praesentatio sit actus extraiudicialis, & voluntarius, Regh. verbo honorificum, quest. 35. numero 66.

146 Poterit fieri etiam extra territorium, & diocesis habentis instituere, vbi cunq; reperitur is coram quo fieri debet praesentatio, & etiam institutio. Finian. d. lib. 7. cap. 1. numero 9. vbi num. 10.

147 Secus reſoluit ſi inter præſentatos ſiſlis, quia tunc proceſſus extra territorium habentis inſtituere fieri non poſſet.

148 Coram Epifcopo loci præſentatio eſt facienda, capit. nobis, de iurepatr. Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reformat. capit. 13. Campan. d. capit. 13. numero 395. vel coram habente inſtituere, Vinian. d. par. 2. lib. 8. capit. 8. numero primo.

149 Et quando debet fieri coram Epifcopo, ſe de Epifcopali vacante, fiet coram Capitulo, ſecundum Ioan. Andr. in cap. nobis, de iurepatr. per text. in capit. 1. inſtitut. libro ſexto. Vinian. ubi proxime numero quarto.

150 Si autem Eccleſia patronata ſita ſit in confinibus duarum diœceſum, erit communis Epifcopis illarum, ſicuti communis eſt quoad Parochiaſia, gloſſ. ult. in fine, in capit. licet in regulis, 16. quaſt. 3. ſicuti & arbor in confinio poſita, §. in ſula, inſtitut. de rerum diuiſion. Et ſi Epifcopi diſcordent Superioris Metropolitani partes erunt ordinare, vt alternis vicibus Epifcopi Eccleſiam ordinent, ita eſt text. in Clement. plures, §. & vt facilius, de iurepatr. quamuis alij dicant illius Epifcopi prædictam Eccleſiam eſſe, in cuius diœceſi ſitum eſt caput ipsius Eccleſiæ, argument. text. in l. cum in diuerſis, ff. de religioſis, & ſumpt. funer. Alij putarunt illius diœceſis Eccleſiam eſſe, in cuius ſolo ſita eſt ipsius porta principalis, argument. text. in l. prædictis, §. qui domum, & quod ibi notat Bart. ff. de legatis 3. Alij vero exiſtimarunt patronos recte præſentare coram vno ex dictis Epifcopis, Lambertin. par. 2. libro ſecundo quaſt. 4. artic. 6. Bellentin. de charitativo ſubſidio, quaſt. 52.

151 Patronus laicus poteſt intra quadrimeſtre ante Epifcopi inſtitutionem variare, & plures ſucceſſiue præſentare, non autem patronus eccleſiaſticus, capit. quod autem, capit. paſtoralis, capit. cum autem, de iurepatr. Roch. verbo honorificum, quaſt. 9. cum ſeqq. Lambertin. par. 2. lib. 2. quaſt. 7. Gutier. de iuram. confirmat. par. 3. capit. 13. Flamin. de reſignationibus, lib. 2. quaſt. 23. num. 13. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſſ. 4. princip. a num. 73. Ceuall. communium contra communes quaſt. 265. & 695. Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. libro trigefimo tract. 3. num. 223. Nicol. Garcia d. par. 5. capit. 9. numero 211. Vgolin. d. capit. 51. in princip. num. 5. verſ. verum Aloyſ. Ricci. diſt. praxi reſol. 156. Vinian. diſt. par. 2. lib. 10. cap. 1.

152 Et patronus clericus poteſt variare, & alterum præſentare ſicut patronus laicus, quando ſcilicet clericus patronus eſt ratione ſui patrimonij, & ſic præſentat vt laicus, & non vt clericus, Gutier. d. capit. 13. numero 12.

153 Quia ius patronatus clerici ratione ſui patrimonij æquiparatur laicali, capit. cum dilectus, 28. de iurepatr. Perez l. 2. colum. 1. verſic. quod procedit, in fine, titul. 6. libro primo. Ordin. Cabed. de patronatib. Regia Corone capit. 35. numero tertio. Aloyſ. Ricci. in d. praxi reſolut. 152. numero ſecundo.

154 Rationes autem diuerſitatis, quare ſcilicet laici patroni variare poſſunt, non ita eccleſiaſtici, plures ponuntur à Doctõribus ſupradictis, illa tamen verior eſt, quia præſentatio eccleſiaſticorum vim habet electionis, in qua electione non cadit variatio, quia ſtatim electo acquiritur ius in re, capit. publicato, ubi gloſſ. & capit. quod ſicut, de election. ſed in præſentatione laici ſecus eſt, quia præſentatus tunc tantum acquirit ius ad rem, Abb. in capit. cum Bertoldus, oppoſit. 2. de re iudic. ubi Fe-

lin. colum. 1. & 2. Mari. Anton. d. libro primo, reſolut. 104. numero vigefimo tertio. Campan. de rub. 11. capit. 16. numero decimo tertio. Seraphin. decif. 1238. numero 4. Vinian. d. par. 2. libro octauo capit. 9. Flamin. de reſign. libro ſecundo quaſt. 23. num. 12. & libro ſeptimo quaſt. 1. num. 78. cum ſequentibus, praxi Epifcop. par. 1. verbo ius ad rem, §. 2. Farin. Rote decif. 546. num. 2. in 1. collectione nouiſſimum, Gonzalez ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 15. §. 2. numero primo, etiamſi inſtitutio fuerit nulla, Seraphin. decif. 1274. Aloyſ. Ricci. d. praxi reſolut. 188. numero tertio. Item alia poteſt eſſe ratio, quia clerici facilius, & melius poſſunt inuenire, & noſcere clericos idoneos, quam laici, qui cum ſint extra clericalem militiam poſſunt titubare, vt per Lambertin. libro ſecundo par. 2. quaſt. 7. art. 1. & ex hoc cum laici poſſunt variare, habent tantum quadrimeſtre, eccleſiaſtici vero, qui variare nequeunt ſemeſtre, vt ſupra dictum eſt.

156 Adeo verum eſt poſſe patronos laicos variare, vt hoc illis liceat, ſi procedatur per viam ſcru- tinij, etiam publicato ſcrutinio, Abb. in dicto cap. publicato, numero quinto de electio. Lambertin. ubi proxime, art. 2. Vinian. dicta par. 2. lib. 10. capit. 1. num. 7. & etiam ſi ſit patronus ex priuilegio, vel ex præſcriptione, vel alio modo, Lambertin. d. par. 2. quaſt. 7. artic. 18. vel patronatus pertineat ad Collegium, vel Vniuerſitatem laicorum, tunc enim poteſt Collegium, ſeu Vniuerſitas vno præſentato variare, & alium præſentare, Lambertin. ubi proxime art. 19. Vinian. d. lib. 10. capit. 3. numero 4. ubi reſpondent text. in cap. cum autem, in fine, de iurepatr. agere de Collegio eccleſiaſtico, non de ſeculari.

157 Et ſicut patronus laicus poteſt variare, ita eius procurator Felm. in cap. cum venerabilis, num. 3. de except. Roch. verbo honorificum, quaſt. 20. niſi dictus procurator haberet tantum poteſtatẽ limitatam ad vnum præſentandũ, Lambert. d. par. 2. quaſt. 7. art. 17. Vinian. d. par. 2. lib. 10. cap. 3. num. 1. & 2.

158 Variatio autem à patrono fieri poteſt duobus modis, primo vnico contextu plures præſentando ſecundum d. Clem. plures, §. ult. de iurepatr. vt is inſtituatur, quem Epifcopus elegerit, ubi gloſſ. Cardin. & alij. Secundo modo poteſt fieri plures ordine ſucceſſiue præſentando, & ſic diuerſis temporibus, cap. quod autem cap. cum autem cap. paſtoralis, de iurepatr. nec per præſentationem ſecundi receditur à prima, ſed Epifcopus inſtituet, quem voluerit, Ioan. Andr. & alij in d. cap. cum autem, Lamb. d. quaſt. 7. art. 21. & 22. & ideo in vna Bonnien. parochialis 24. Nouemb. 1595. coram D. Litta fuit reſolutum, quod patroni laici poſſunt in præſentatione variare, & alium præſentare cum ſucceſſiue, ſed non poſſunt recedere à prima præſentatione ſine cauſa reſert Nicol. Garcia. d. cap. 9. num. 213.

159 Vnde variatio facta priuatiue nulla eſt, vt fir- marunt Abb. in d. cap. quod autem, num. 3. Lambert. lib. 2. par. 2. quaſt. 7. princip. artic. 21. num. 4. & artic. 22. num. Roch. de Curte, in verbo honorificum, quaſt. 13. Rot. decif. 513. par. 3. lib. 3. in nouiſſ. Tut. de iurepatr. quaſt. 16. num. primo, quos reſert, & ſequitur Mari. Antonin. d. libro primo reſolut. 104. num. 10. Variatio vero eſt permiſſa ſi præſentet cum ſucceſſiue, ſecus vero recedendo à prima nominatione, quia ſi ab ea preſſe recedat, nihil agit, & non valet ſecunda nominatio, ita Gutier. d. cap. 13. num. 4. ubi num. 5. reſoluit, quod patronus laicus ſi ſimpliciter nomi- net, ſiue præſentet ſecundum, non facta mentio-

ne de primo, nec dicat variando, nec accumulatiue, nec à primo recedendo, valet hæc secunda nominatio, & datur optio Episcopo, ac data paritate potest, & debet eligere, & instituere primum; tunc etiam in hoc casu potest esse locus gratificationi, *glos. 2. in cap. cum autem, 24. de inrepatron. Rech. verbo honorificum, quæst. 15. num. 4. Cald. Pereira de renouat. emphyt. quæst. 17. num. 33. cum seq. & quæst. 18. num. 27.*

160 Si tamen patronus præsentauit primò vnum idoneum, postea variet, & præsentet non idoneum, seu indignum, tunc Episcopus primum instituet, nec patronus tunc puniri potest, quia iam præsentauerat dignum, & idoneum, *Lambertin. d. quæstione septima artic. 27. Vian. d. libr. 10. cap. 4. num. 7.*

161 Patronus potest quidem semel, aut iterum quos volet cumulando præsentare, non autem tertia, vel quarta vice, ita *Calderin. conf. 16. de inrepatron. Rech. verbo honorificum, quæst. 10. Lambertin. d. quæstione septima artic. 23. Tiraq. in l. bonæ, §. hoc sermone in reg. numer. 25. Nauar. in cap. placuit, de penit. dist. 6. numer. 167. & 171. Guier. d. cap. 13. numer. 3. Cald. Pereira de potestate elig. cap. 3. numer. 19. Nicol. Garcia d. cap. 9. num. 214. Vian. d. par. 2. lib. 10. cap. 4.*

162 Et tali variationi non est locus lite pendente inter præsentatos à diuersis patronis, *Flamin. de resignat. libr. 12. quæst. 3. numer. 21. Canale. decis. 70. numer. 62. par. 3. Rech. verbo honorificum, quæst. 23. Lambertin. d. quæst. 7. art. 24. Con. pract. cap. 36. numer. 7. versic. tertio quandoque, Aloys. Ricc. de praxi resoluit. 159. numer. 4. Marc. Anton. d. resoluit. 104. numer. 14. Nicol. Garcia d. cap. 9. num. 217. & tuit resolutum in vna Zamoren. beneficij de Morales, 30. May 1586. coram D. Orano, vbi fuit dictum, quod lite inter præsentatos pendente, alteroque ex litigantibus defuncto, patrono non permittitur sine vitio attentatorum alium præsentare, indubitatum esse ex cap. 1. ut lite pendente in 6. quod procedit tam in vacatione naturali, scilicet per obitum, quam in ciuili, puta per resignationem, vel assignationem alterius beneficij *Gonzal. glos. 51. numer. 112. Cum vero litigantur cum eis, qui beneficia iam sunt adepti, & sic contra præsentatum iam institutum, clarum est pendente lite non posse patronum alium præsentare, cap. 2. ut lite pendente, Rota in Salamant. Capellania 20. Novembris 1592. coram D. Pamphilio, refert Aloys. Ricc. d. resoluit. 159. numer. 1. vbi numer. 5. dicit dispositionem d. cap. 1. & 2. limitari quando superstes colligant præsentaretur, seu prouideretur ab Ordinario, quia tunc cessat ratio per dicta capita assignata, & secuta est *Rot. in vna Mediolanen. iurispatron. 23. Ianuarij 1596. coram D. Mantica, & num. 5. intelligit principalem resolutionem, quando lis penderet inter duos patronos à diuersis patronis, nam tunc non est licitum variare, nec vllò defuncto potest alius præsentari; secus vero vbi lis verteretur inter alios, quia tunc non prohibentur patroni præsentare, aliàs sequeretur, quod posset de facili impediri patronus introducendo litem super beneficio, ut fuit in Rota resolutum in vna Bergomen. Capellania 19. Iunij 1579. coram D. Bubalo.***

163 Sicut patronus ecclesiasticus variare non potest, ut supra dictum est, ita nec eius procurator, seu cessionarius, siue clericus, siue laicus *Rota*

Rom. decis. 16. incipit. patronos clericos, de renunc. Lambertin. d. quæst. 12.

164 Verum si huiusmodi patronus primò præsentauerit, & postea variando alium præsentauerit, non punitur, nec deuolutio fit ad superiorem, dummodo non præsentauerit indignum, sed prima præsentatio attenditur, *Rota Rom. vbi proxime, Lambertin. d. q. 7. art. 9. Rech. d. verbo honorificum, q. 9. num. 31.*

165 Aduerte tamen, quod si actus præsentationis non fuit perfectus, quia defecit aliqua ex personis requisitis de necessitate ad perfectionem præsentationis, vel aliud, tunc etiam patronus ecclesiasticus poterit iterum canonice præsentare, & non dicitur variare, *cap. ult. de inrepatron. Lambertin. d. q. 7. art. 3. Eadem ratione poterit patronus ecclesiasticus, si præsentauerit coram eo, qui non habet ius instituendi, præsentare iterum alium coram habente ius instituendi, Cardin. in Clem. 1. quæst. 9. de inrepatron. Idem erit si patronus nulliter præsentauit ratione Collegij ecclesiastici, tunc enim poterit alium cum collegio præsentare *Lambertin. d. q. 7. art. 6.**

166 Si autem beneficium habeat duos compatronos, vnum clericum, alium laicum, qui concorditer vnum præsentauerunt, deinde laicus variando alium præsentauerit, tunc primò præsentatus est instituendus, *Abb. in d. cap. cum autem, numer. 4. de inrepatron. Tiraq. de iure primog. quæst. 17. opin. 11. num. 5. si autem non concordent, laicus poterit variare, & habebit semestre, Lambertin. d. q. 7. art. 13.*

167 Præsentatum si Ordinarius sine legitima causa admittere nolit, vel malitiose differat, patronus non tenetur alium præsentare, quia præsentatus potest ab Ordinario appellare, *Perez. l. col. antepen. vers. quæro etiam ulterius, titul. 6. libr. 1. Ordin. pagina 146. per tex. in cap. pastoralis vigesimo nono de inrepatron. & tunc constabit coram iudice appellationis præsentationem fuisse legitime factam, & ille præsentatus institui debet, Rot. Rom. decis. 4. incip. secundum omnes, de inrepatron. in nouis, Abb. conf. 28. vol. 2. Rech. de verbo honorificum, q. 46.*

168 Si patroni sinant labi tempus præscriptum ad præsentandum, & non præsentauerint, potest Episcopus eo transacto libere de Rectore Ecclesiæ in Ecclesia prouidere, *capit. si vero, 12. de inrepatron. spin. d. glos. 4. numer. 18. & postea moram purgare non poterunt.*

169 Quia vbi exequutio facta est à iure non admittitur moræ purgatio, *Doct. in l. si insulam, ff. de verbor. obligat. glos. & Doct. in reg. mora, de reg. iur. in 6. glos. fin. in cap. 3. de suppl. negl. Tiraq. in l. si unquam, verbo reuertatur, numer. 310. & in hoc casu exequutio fit à iure, quo deuoluitur statim ad Superiorem libera conferendi facultas, ut dicit *Abb. in cap. ult. de inrepatron. Rot. Rom. decis. 6. de inrepatron. in nouis.**

170 Potest tamen Episcopus elapso tempore facere rem gratam patrono, eumque ad præsentandum admittere, *Lambertin. lib. 2. p. 2. art. 27. numer. 3. quæst. 1. per text. in cap. 2. de suppl. negl. prelat. ponderando ibi verbum, liceat, quod ponit causam in voluntate illius, cui licet, iuxta allegata per me in Remiss. de clausula, & distinctionibus dist. 165. num. 2. Quod nã procedet si Episcopus, vel alius superior intra suum semestre non contulerit, cum*

tunc deuoluatur ad alium superiorem, cap. 2. de concess. præb. Non potest tamen admitti patronus, qui scienter præsentauit indignum, & pro illa vice fuit iure suo priuatus, cum tunc priuatio sit in pœnam, cap. cum nos, de officio Ordin.

171 Verum si Episcopus intra tempus presentandi, conscius iuris adhuc non deuoluti, beneficium contulerit, patronis adhuc non presentantibus, firma est collatio, quamuis possit irritari ex patronorum dissensu, veluti, illis presentantibus, aut expressim contradicentibus, cum videatur sperni, ex tunc collatio à iure reputatur irrita per cap. decernimus, 16. quæstion. 7. in quo sensu accipienda est Doctorum opinio asserentium collationem ab Ordinatione factam spreto patrono infra tempus datum ad presentandum esse nullam, de qua Gregor. lib. 5. gloss. 2. titul. 15. part. 1. Reob. verbo honorificum, numero secundo Lambertini. p. 3. lib. 2. quæstion. art. 2. Put. p. 3. de eis. 312. Spin. d. gloss. 4. numer. 96. Flamin. de resignat. lib. 2. quæstion. 4. numer. 15. & 16. Chircon. tom. 1. commun. opinion. lib. 1. titul. 4. numero 23. pagin. 170. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 56. numer. 78. cum sequentibus, Nicol. Garcia d. p. 5. capit. 9. numer. 231. Verum si fuerit elapsus terminus non reclamante, nec contradicente patrono, manet omnino firma collatio, Rebuff. in praxi p. 3. signaturæ, verbo necnon in iurispatron. numer. 52. & de nominat. quæst. 17. numer. 11. Spin. d. gloss. 4. numer. 99. Flamin. lib. 8. quæstion. 10. numer. 10. praxi Episcop. p. 1. verbo iurispatronatus §. 8. dub. 8. Cald. Pereira de potestate elig. capit. 10. numero vigesimo quarto, Nicol. Garcia d. capit. 9. numer. 232. Aloys. Ricci. d. praxi resol. 154.

Institutio in beneficijs quomodo, & à quibus facienda?

172 Institutio, ac instituere in beneficijs multipliciter in iure accipitur, aliquando latè pro quocunque scilicet prouisionis modo ut in reg. beneficium, de regulis iuris lib. 6. & in cap. cum ex iuncto, de hæreticis, & in capit. in litteris, de restitu. spoliatorum, atque in toto titul. de institut. docuit gloss. magistra in rub. illo tit. lib. sexto. Aliquando vero accipitur pro speciali modo prouidendi, quia collatione distinguitur, quia hæc libera est, nulla scilicet præcedente patroni præsentatione, vel alterius nominatione, aut electione: institutio vero fit à patroni præsentatione, quare in potestate conferendi non contineri potestatem instituendi, quia vna ab altera diuersa est, probat tex. in capit. cum in illis, §. cum autem, de præbendis lib. sexto, de cuius intellectu agit Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 16. à numer. 9. Ex quibus & alijs hanc institutionum differentiationem recte obseruant ultra ordinarios in præcatis iuribus, selu. de benefic. p. 3. quæst. 1. à numer. 10. Rebuff. in praxi benefic. titul. de collation. numer. 1. Petr. Gregor. syntagm. iuris, p. 17. capit. 4. à numer. 23. & rei beneficiaria capit. 39. numer. 3. Cardin. Tusch. practic. conclus. tom. 4. lit. 1. concl. 233. Nicol. Garcia de benefic. p. 4. cap. 1. nu. 4. Vinian. in praxi iurispatron. par. 2. lib. 12. cap. 1. nu. 2.

173 Accipitur etiam institutio pro inuestitura seu missione in corporalem beneficij possessionem,

quæ iure communi ad Archidiaconum spectare dicitur text. in cap. ad hæc, & in cap. ut nostrum de officio Archidiaconi, notat gloss. in cap. auctoritate, de institution. cuius meminit Traga. in tract. le mort in prefat. declarat. 1. numer. 5. Petr. Gregor. dist. numer. 23. & alij proxime citatis locis. Alium denique notant Doctores institutionis modum à prædicta tituli collatiua distinctum, quem vocant auctorizabilem, per quem, inquirunt canonice institutis in beneficio dari curam animarum in populum, de quo intelligunt agere Pontificem, in cap. cum satis, de officio Archidiaconi, & in cap. 1. de capellis monachorum, lib. sexto.

174 Institutio quoad nostrum propositum est concessio Ecclesiæ, seu beneficij auctoritate legitima Episcopi, vel alterius Ordinarij facta, non simpliciter, cuius clerico, sed ei, qui est à patrono nominatus, & oblatas, ita Azor. instit. moral. p. 2. li. 6. c. 22. q. 1.

175 Et dicitur translatio iuris non libera à superiore facta, ex qua plenum ius datur instituto: ita Abb. in cap. auctoritate, num. 7. de institut. quod situris translatio probat gloss. in cap. 1. de regulis iuris lib. sexto, & ideo dicitur, non libera, quia superior vellet nolit teneretur presentatum idoneum instituere, cap. decernimus, 16. q. 7. cap. pastoralis, & cap. quid autem de iure patronatus.

176 Episcopus solus de iure communi potest presentatos à patronis & per examen idoneos repositos instituere cap. ex frequentibus, de institut. cap. 1. cod. tit. li. sexto, c. cum satis, de officio Archidiaconi, Clement. plures de iure patronatus, Lambertini. li. 2. p. 3. q. 1. princ. art. 10. n. 1. Rota decif. 85. n. 1. p. 2. in nouiss. Abb. in cap. cum Ecclesia vlterrana de elect. Mari. Antonin. var. resolut. li. 1. resol. 47. num. 6. & resol. 55. n. 1. in fine, Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 3. num. 224. Regolin. d. cap. 51. §. 4. num. 1. Vinian. dist. li. 12. cap. 2. num. 1.

177 Quia in collatione beneficiorum suæ diocesis Episcopi de iure communi fundatam habent intentionem, Cardin. seraphin. decif. 1353. num. valer. Reginald. dist. tract. 3. num. 139. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. §. 1. proæm. num. 21.

178 Quæ quidem instituendi facultas potest ab Episcopo specialiter delegari, etiam ante vacationem, & ratio est, quia institutio fit coactè ad presentationem patroni, & cellat votum caprandæ mortis, Ioan. And. & Dominic. in capit. si confirmatorem, de elect. lib. sexto, Vinian. dist. lib. 12. cap. 2. num. 4.

179 Aduertendum duxi, quod culpa Episcopi male instituentis, patronis non nocet, Rot. in vna Rom. iurispatron. 14. Octobris 1589. coram Robustio, Seraphin. decif. 1238.

180 Vbi dicit, quod nullitas institutionis non inficit presentationem factam per patronos fuisse validam, & in tempore factam, refert Aloys. Ricci. d. praxi resolut. 188.

181 Vicarius Episcopi sine speciali facultate potest confirmare electos, & instituere presentatos, ut dixi supra, cum multis quos citavi, Allegat. §. 4. num. 70.

182 Capitulum Sede Episcopali vacante, quamuis non possit beneficia conferre, quæ ad collationem Episcopi spectant, ut per Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 38. quæst. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. §. 4. proæm. num. 35. & gloss. §. 1. nu. 1. num. 77. Stephen. Quarant. in summa Bullary, verbo sede vacante, vers. mmo

quero, pag. 137. praxis nova Episcop. p. 2. cap. 5. nu. 16. in fine, plures per Garcia de benefic. p. 5. capit. 7. numer. 51.

183 Potest tamen presentatos clericos à patronis admittere, atque instituere, cap. 1. de instit. l. 6. Calder. conf. 3. de iurepat. Rebuff. in praxi tit. forma vicariatus, numer. 132. Azor. d. capit. 38. questim. 2. Quarant. vers. quæ conclusio, pagina 138. dicto loco, Garc. dist. capit. 7. numer. 54. Pinian. dist. lib. 12. cap. 2. num. 6.

184 Prælati inferioribus ius instituendi potest competere ex causa speciali, nempe ex privilegio, & præscriptione scilicet immemoriali Mari. Antonin. d. lib. 1. resol. 47. numer. 6. seu ex consuetudine, capit. 2. & 3. de instit. Lamb. lib. 2. p. 3. quest. 1. princ. art. 10. Cardin. in cap. cum venissent. cod. tit. Mari. Antonin. vari. resol. lib. 1. resol. 9. numer. 11. & resol. 12. Non ita institutio illa, quam authorizabilem vocant iuxta tex. in d. capit. cum satis, dum absolute negat efficere posse consuetudinem, ut Archidiaconus sine Episcopi consensu curam tradat animarum, & adducitur pro simili text. in cap. ex frequentibus, de instit. & tex. in cap. 1. de capellis monach. in 6. vbi Doct. tenent, quod licet agat de Ecclesijs, quæ pleno iure religiosi subijciuntur, & ideo institutio collatiua ad eos pertineat, non tamen traditio curæ in populum, qui eisdem subiectus non est, siue institutio authorizabilis, ita Ioan. Andr. Anton. & alij in d. cap. cum satis, Guid. Papin. cap. auditus, nu. 1. ad fin. de prescript. & alij, quos refert Felin. ibi num. 8. Miles & alij, de quibus Gilchen. de prescript. p. 3. cap. 10. num. 10.

185 Veritas tamen est etiam institutionem prædictam authorizabilem præscriptione acquiri posse iuxta principia in materia præscriptionis, & quia nihil inconuenit, quod si religiosi acquirunt Ecclesiam pleno iure quoad omnimodam iurisdictionem, possint etiam acquirere potestatem tradendi curam animarum, imo id clarissime videtur supponere tex. in Clem. 1. vers. quidam præterea, de excessib. Prælat. ut ibidem post glos. notauit Cardin. in princip. opposit. 6. & post Abb. & Felin. in d. cap. auditus num. 8. Balb. de prescript. 1. p. 5. quest. 11. numer. 6. Gilchen. n. 10. dicto loco. Nec obstat text. in d. cap. cum satis, variè enim intelligitur à Doctoribus.

186 Alij interpretantur de consuetudine, vel præscriptione non cõsueti: alij distinguunt inter præscriptionem, & consuetudinem, ut in hac procedat d. cap. cum satis, in illa d. cap. cum olim: Alij in præscriptione sine titulo, & bona fide. Sed facilius cum Immo. Domin. Cardin. Felin. Balb. & Gilch. citatis locis, potest responderi solum prohibere summum Pontif. in d. cap. cum satis consuetudinem, seu magis præscriptionem per quam aliquis inferior intendit instituere in beneficijs nomine proprio, non ita si præscribat nomine, & vice Episcopi ut tanquam ipsius vicarius faciat institutionem ut deducitur ex littera eiusdem text. ibi, sine licentia & mandato Episcopi, quæ verba ostendunt, quod si præscriperit, ut faciat tanquam de mandato Episcopi non esse prohibitum, iuncta vulgari reg. quod omnia quæ privilegio acquiri possunt, acquiruntur etiam præscriptione, capit. super quibusdam, §. præterea, de verbor. significat. cum similibus, de quibus Gabr. comm. tit. de præsc. concl. 1.

187 Et quod in ipsa foundatione conditio apponi

possit, quod institutio spectet ad inferiorem, de consensu tamen Episcopi tenent Abb. in cap. cum dilectus, notab. 3. de consuet. Rebuff. de iurepatron. verbo pro eo quod de diocesani consensu, numer. 25. Lambertin. lib. 1. p. 1. quest. 9. princ. art. 1. numer. 55. & 96. quos refert Mari. Antonin. vari. libr. 1. resol. 12. num. 4.

188 Religiosis in Ecclesijs, quæ pleno iure eis subijciuntur, pertinet institutio, ut probat text. in d. Clem. 1. vers. quidam præterea, & vers. quidam etiam, de excessib. Prælat. Rebuff. verbo competens, quest. ult. Pinian. d. p. 2. lib. 12. cap. 3. num. 14. Cochier. de iurisd. in exemptos, par. 4. quest. 80. In Ecclesijs vero, quæ pleno iure ad illos non pertinent, institutio & destitutio ad eos non spectat, sed Presbyteri ab illis presentati ab Episcopo sunt instituendi, cap. in Lateranensi, 31. & cap. de monachis, 12. de præbend. cap. cum & plantare, §. in Ecclesijs, de privileg. tex. sic intelligendus in d. cap. 1. de capellis monach. lib. 6. Si tamen ius patronatus ad exemptos transierit, putà cum vniuersitate aliqua, institutio ad eos non transibit, sed manebit illius ad quem antea pertinebat, quia in eos non potest plus iuris transferri, quam habebat transferens d. cap. cum seculum, Rebuff. verbo competens alicui, num. 70. Debent quippe patroni exempti ordinandos Episcopo presentare, Paul. de Citta. d. art. 3. p. 6. numer. 79. qu. 45. Cochier. d. quest. 80.

189 Illud maxime adnotabis, quod in his Ecclesijs, quæ non pleno iure pertinent ad religiosos, sed habent Episcopi institutionem, ponendi sunt Vicarij perpetui, ut decidit tex. in d. cap. 1. & in d. cap. de monachis, in ijs vero, quæ pleno iure ad religiosos spectant, possunt ipsi ponere Vicarios ad nutum suum remouibiles, ut arg. tex. in d. Clem. 1. notauit ibi glos. verbo ad mensam, de excess. Prælat. & glos. verbo haberent in Clem. 1. de rescript. & glos. verbo de mensa, in Clem. 1. de suppl. neglig. reddentes rationem, quia in huiusmodi beneficijs institutioni locus non est, sed principalis titulus est penes ipsum monasterium, seu Collegium, cui vnita sunt, & propterea nunquam vacare dicuntur, quare glossarum doctrinam sequuntur alij communiter ibi, ut per Immo. numer. 16. in d. Clem. 1. de excess. Prælat. Rebuff. in praxi tit. de vicarijs perpetuis, numer. 7. & in cap. ex impande, §. quia vero, a nu. 59. de præbend. & de congrua portione, num. 32. Floied. de incompatib. benefic. p. 1. cap. 15. num. 3. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. §. 3. num. 11. & 14. Nicol. Garcia de benefic. p. 11. cap. 2. a num. 3. late Flores de Mena vari. lib. 1. quest. 10. a num. 13. qui varios casus percurrens eleganter vniuersam materiam resoluit.

190 Verum licet prædicta procedant de iure communi antiquo, hodie tamen aliquam recipiunt mutationem ex decreto Concilij Trid. sess. 7. de reform. cap. 7. quatenus decernit, ut Ordinarij deputare possint Vicarios perpetuos in quibuscunque beneficijs curatis, quæ vnita reperiuntur Ecclesijs Cathedralibus, Collegijs, & monasterijs, non obstantibus privilegijs, & exemptionibus quibuscunque: quæ verba comprehendunt quæcunque monasteria exempta, & Ecclesias quomodocumque eisdem, & eorum mensæ vnitas, comprobant Flores de Mena d. quest. 10. numer. 39. Nauarr. conf. 11. numer. 9. de statu monach. in nouis, Nicol. Garcia d. p. 11. capit. 2. a numer. 5. vbi numer. 9. asserit ita Illustrissimos Cardin. respondisse, atque etiam posse eisdem Vicarios perpetuos ab

Ordinarijs conſtitui etiamſi in littera vnionis expreſſa ſit clauſula, vt poſſint deſeruire per Vicarios amouibiles, quod tamen intellige de litteris, quæ ante *Trid.* emanarunt, non ita ſi poſt illud ſub ea clauſula fuerint conceſſæ, vt bene aduertit idem *Nicol. Garcia vbi proxime*. Aduertendum tamen eſt, quod verba *Concil. d. cap. 7.* iuſtum arbitrium Ordinariorum exigunt, & deinde quod id fiat in viſitatione, vnde iuſta cauſa neceſſaria eſt, vt erigantur perpetuæ Vicarij in Eccleſijs, in quibus iuxta prædicta poni poterant Vicarij amouibiles, qua deficiente iuſte appellabitur, vt obſeruant *Nauarr. Flor. de Men. numer. 47. Garc. numer. 8. diſt. locis*. Et hinc iam colliges non pugnare cum hoc *Trid. decreto in d. cap. 7. aliud ſeſſ. 25. de Regular. cap. 11.* dum ſupponit in Eccleſijs monaſteriorum Vicarios remouibiles poni poſſe: quia illud *in d. capit. 7.* non negat id quod poſt in *d. cap. 11.* ſtatutum eſt, ſed relinquit arbitrio Ordinariorum, vt ſi viderint expedire perpetuos ponant vicarios. Quæ omnia confirmabis, & declarabis ex *Bulla Dy. v. incip. Ad exequendum*, vbi ampliatur prædictum *Trid.* de Vicarijs perpetuis ponendis in huiusmodi Eccleſijs vnitis, vnum ſolum excipit caſum, in quo per vicarios remouibiles poſſunt religioſi deſeruire, neque Ordinarij poſſunt deputare perpetuos illis inuitis, quando ſcilicet Vicarij deputantur ex iſtis Fratribus, ſeu monachis, quos Ordinarius idoneos iudicauerit, & conſequenter huiusmodi exceptio ſignat regulam in contrarium in omnibus alijs, atq; etiam in beneficijs menſæ vnitis.

191 Tempus à iure præfixum non designatur habenti inſtituere intra quod facienda ſit inſtitutio, ſicut præfixum eſt collatori ad conferendum *Rot. Roman. deciſ. 4. incip. ſecundum omnes, de Iurepatron. in nou. Lambertin. p. 3. libro ſecundo qu. 2. art. 6. & 7. Anſtaſ. Germon. de indultis Card. §. volumus, à numer. 76. Roch. de Iurepatr. verbo honorificum, numer. 55. Aloyſ. Ricci. in praxi aurea reſol. 260. poſt ſelthin, Rguff. Coſm. praxim Episcop. & alios, Nicol. Garcia part. 10. cap. 4. numer. 1.* Vnde *Rota in vna Dertonen. iuriſpatron. 8. Februarij 1599. coram D. Penna* fuit dictum, quod beneficium non eſt deuolutum, ex eo quod Ordinarius diſtulit inſtituere, cum non ſit tempus præfixum, reſert *Nicol. Garcia part. 5. cap. 6. numer. 30.*

192 Potest tamen per ſuperiorem certum tempus assignari habenti inſtituere, infra quod ſi non inſtituerit, poteſt poſtea illum compellere, *Lambertin. de iurepatr. libr. 2. part. 3. quæſt. 2. artic. 6. vbi art. 7.*

193 Dicit quod ſi ad Episcopum pertineat inſtitutio, poterit Archiepiſcopus eius Metropolitaniſ eadem Episcopum præſcribere tempus cuiusque negligentiam ſupplere, vel ſtatim quod Episcopuſ diſſerat inſtituere ſine cauſa legitima, appellari poteſt ad Superiorem à grauamine illato, *Gutier. de iuram. conſir. part. 3. cap. 13. numer. 8. prax. Episcop. par. 1. verbo inſtitutus, §. 8. dub. 3.* Vnde *Rota in vna Feltrina Canoniciatus, 5. Decembris 1603. coram D. Ortembergio* reſoluit, quod vt poſſit appellari à retardata, ſeu denegata inſtitutione, & negligentia requiritur trina interpellatio, & iterum in vna *Calagur. iur. ingred. 28. April. 1580. coram Illuſtriſ. Seraph. Vide Aloyſ. Ric. d. prax. reſol. 147.*

194 Aduertendum maxime eſt, quod ſi quis debeat conferre, ſeu inſtituere ex iure ad ſe deuoluto ex negligentia patroni, vel ex negligentia habentis inſtituere, eo caſu habet ſemeltre ad conferendum, ſeu inſtituendum, *Abb. in cap. cauſam, numer. 6. de elect. Rot. Roman. deciſ. 1. incip. Fuit dubitatum, de ſupplen. negligen. pralat. in nouis, Roch. verbo honorificum, quæſt. 32. Aloyſ. Ricci. in praxi aurea reſol. 184. quod ſemeltre currit à die notitiæ cap. 2. & ibi gloſ. verbo infra ſex meſes, de conceſſ. præb. Lambertin. vbi ſupra art. 8. Aloyſ. Ricci. d. reſol. 184. numer. 1. vbi cum Caputagu. deciſ. 348. part. 3. aſſertit procedere, etiamſi teſtator præſcripſſet tempus ad præſentandum, & inſtituendum, quia debet intelligi iuxta iuris diſpoſitionem.*

195 Cum inſtitutio ſit actus extraiudicialis, & dicatur ſolum fieri per admiſſionem præſentati, *Lambertin. libr. 2. part. 3. quæſt. 2. art. 12.* poteſt fieri etiam die feriata, ſicut præſentatio, dummodo fiat extra ſententiam, & figuram iudicij, ac per conſequens etiam in Eccleſia, & in quocunque loco quamuis non ſolito, dummodo honeſto, *Lamb. d. quæſt. 2. artic. 10. & extra territorium, & diœceſim, niſi cum plena cauſæ cognitione ad inſtitutionem procedatur, Abb. in capit. nouit, numer. quarto de officio legat. Roch. verbo competens alicui, quæſtion. trigefima quarta. Lambertin. vbi ſupra artic. 11.*

196 Quando in Episcopuſ concurrerent duæ qualitates, nempe quia eſſet Abbas alicuius Eccleſiæ, & tanquam Abbas eſſet patronus alterius Eccleſiæ, & tanquam Episcopuſ haberetius inſtituendi in dicta Eccleſia patronata, tunc præſentatio & inſtitutio non debent expediri vni eo actu, ſed hæc ſeparate fieri: id eſt, primò debet tanquam Abbas præſentare, vel melius eſſet quod procurator nomine Abbatis præſentaret, & poſtea Episcopuſ inſtituat ſecundum text. in capit. a collatione de appellat. libro ſexto, & in capit. cum olim vbi Felin. de re iudicata, & eo caſu ſeruanda erit forma text. in capit. fin. de electi. libro ſexto. Idem eſt dicendum quando ad habentem inſtituere ſpectaret ius patronatus ratione ſui patrimonij, vel ſi talis habeat compatronos. Idem etiã eſt ſi compromittatur ius præſtandi in habentem inſtituere, vel eidem tanquam priuatæ perſonæ ſit facta donatio iuriſpatronatus. Idem denique quando in illum fuerit tranſlatum iuriſpatronatus cum reſeruatione quod præſentet cum conſilio alicuius, veluti Archidiaconi, vel alterius, vel præſentet aliquem de tali familia, in hiſ enim caſibus actus præſentationis, & inſtitutionis ſunt ſeparatim expediendi. Secus vero dicendum quando in Episcopum tanquam Episcopum fuit à laicis patronis tranſlatum iuriſpatronatus, vel quando ex deuolutione Superior debet conferre beneficium, quia tunc in Episcopuſ arbitrio erit vnico, vel duplici actu negotium expedire colliges hæc ex *Lambertin. libro ſecundo p. 3. quæſtion. 2. artic. 19. Fuman. p. 2. lib. 12. cap. 10.*

197 Quando plures à diuerſis patronis fuerunt præſentati, ille debet inſtitui, qui à maiore parte fuit præſentatus, *capit. quoniam 3. vbi gloſ. Abb. & alij, de iurepatronatus, Manric. deciſ. 86. Lambertin. libro ſecundo p. 3. quæſtion. 4. princ. art. 1. 4. & 6. Rot. deciſ. 117. p. 2. in nuſſ. ſerua-*

phin. decis. 875. Farin. part. 2. tom. 1. decis. 202. Rota etiam decis. 117. part. 2. divers. Aloys. Ricci. d. praxi resolut. 173. Mari. Antonin. lib. 1. resolut. 104. numer. 1.

198 Et ideo dignus presentatus a maiori parte patronorum est confirmandus, omisso digniori glos. verbo qui maioribus, in dict. capit. quamiam, Perez leg. 2. vers. hoc tamen, titul. 6. lib. 1. Ordin. pag. 151. Molin. de primogenijs, lib. 2. capit. 5. numer. quadagesim. sext. quia non est facienda comparatio zeli ad zelum, seu meriti ad meritum, Roch. verbo honorificum. question. decim. quint. Lambertin. libro secundo parte ter. question. quar. artic. 3. nisi a minori parte sit presentatus dignus, & a maiori indignus, quia talis dignus debet institui, cum scienter presentans indignum pro illa vice amittatur presentandi, cap. cum vos, de officio Ordinarii.

199 Est tamen locus gratificationi, quando duo æque idonei cumulative presentati fuerunt, glos. 2. in capit. cum autem, vigesim. quart. de iurepatronatus, Fusc. de visitat. libro secundo capit. 10. numer. 3. Casar de Grassis decis. 1. numer. 9. sub tit. de iurepatronatus, Roch. verbo honorificum. question. decim. quint. numer. quar. Lambertin. d. question. 4. artic. 12. Bonign. decis. trigessim. secund. numero sexto part. 5. Sayr. in floribus decis. sub titul. de iurepatron decis. 3. Aloys. Ricci. d. resolut. 173. numer. secund. Cald. Pereira de renouat. emphyt. question. 17. numer. 33. cum seq. & question. 18. numero vigesimo septim. & de gratificatione multa tradit Tirag. de iure primogen. question. 17. opin. 2. numero tertio 48. Et ideo quando duo æqualiter presentati fuerunt, vnus a duobus patronis, & alter ab alijs duobus, si æqualia sint merita presentatorum, habens instituire poterit optare, & quem voluerit instituire, & sic est locus gratificationi, Ioan. Andr. & Abb. in d. cap. cum autem, Lambertin. libro secundo part. 3. quest. 5. princip. art. 1. numer. 2. Cas. de Grassis de iurepatron. decis. 1. numer. 9. Mari. Antonin. d. resolut. 104. numer. 2. vers. tum demum.

200 Data predicta æqualitate in votis, non tamen in meritis instituendum, magis idoneus debet semper institui, veluti quando plures sunt presentati ab vno patrono, vel equali patronorum suffragio, capit. 3. de iurepatron. Azori. instit. moral. part. 2. lib. 6. capit. 22. quest. 14. Perez de Lára de capellan. lib. 2. cap. 2. numer. 34. Aloys. Ricci. d. praxi resolut. 106.

201 Itaut dignior prætermittitur possit ab instituente appellare, Nicol. Garcia d. part. 9. cap. 4. nu. trigessim. secund. contra alios, quos ibi citat num. trigesimo tertio.

202 Dignior autem est habendus, qui sit de linea fundatoris, stante idoneitate, Roch. verbo honorificum, quest. 18. Lambertin. lib. 2. part. 3. quest. 5. art. 4. Vel si sit diocesanus, Roc. vbi supra, Lambertin. part. 3. quest. 7. princip. art. 4. numer. 5. & artic. 5. Pute. decis. 254. par. 1. Rot. decis. 299. part. 1. in nouiss. Mari. Antonin. d. resolut. 104. numer. 2.

203 Cuius enim præferri debet extero, Cas. de Grassis decis. 1. numer. 12. de iurepatron. Rot. decis. 299. part. 1. divers. Lambertin. d. quest. 5. art. 4. numer. 5. Pute. decis. 254. libro 1. Seraphin. decis. 293. par. 1. Et beneficia oriundis potius quam extraneis sunt conferenda, Flamin. de resignat. lib. 4. quest. 7. Azori. moral. par. 2. lib. 6. cap. 4. quæst. 5. Gonzalez glos. 9. §. 1. num. 37.

204 Vel si sit compatronus a medietate compa-

tronorum presentatus, Lambert. vbi supra artic. 7. 205 Vel si sit intitulatus in Ecclesia, & ordinatus ad titulum illius, secundum text. in cap. postulatisti, de iure patronatus, Roch. verbo competens alicui, quest. 27. Lambertin. dict. quest. 5. artic. 8. Vel si sit nobilior Lambertin. vbi supra artic. 9. Vel si sit potentior, nisi talis potens esset prauus, Lambertin. artic. 10. Vel si sit doctior, Lambertin. artic. 11. Vel si sit senior Roch. verbo in Ecclesia, quest. 4. in fine, & verbo honorificum, quest. 15. colu. 2. Lambertin. d. quest. 5. artic. 13. num. 1. Rota decis. 122. par. 1. divers. Aloys. Ricci. d. resolut. 173. in fine, Mari. Antonin. d. resolut. 104. num. 2. vel si sit pauperior, dummodo Ecclesia non esset debitis onerata, quia tunc diues debet institui, Roch. in d. verbo honorificum qu. decim. quint. cum. 2. in fine, Lambertin. d. question. 5. art. 3.

SYMMARIUM.

- 1 Visitare est excessus inquirere, & inquisitos castigare, ac emendare.
- 2 Episcopi tenentur visitationem per seipsosexequi, nisi aliquo legitimo impedimento detineantur.
- 3 Confraternitates, Hospitalia, & collegia laicorum Episcopi tanquam sedis Apostolica delegati tenentur visitare, non obstante quauis exemptione, & immunitate.
- 4 Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum quomodo sint visitanda ostenduntur.
- 5 Declaratur Concil. Trid. sess. 6. de reform. cap. 4. & sess. 25. de reform. cap. 6.
- 6 Canonici duo a Capitulo eligendi, dum ab Episcopo visitatur, non sunt quotidianis distributionibus priuandi, si quando ea de causa tempore diuinorum officiorum absint.
- 7 Capitula Cathedralium cum visitantur coram adiunctis, ac Episcopi notarius processus est fulminandus.
- 8 Fiscalem suum potest Episcopus assumere ad visitationem Capituli absque eius assensu.
- 9 Episcopus in delictis tam grauibz, quam lenibz contra Canonicos necesse est, vt cum adiunctis procedat.
- 10 Portionarij cum non dicantur de Capitulo possunt corrigi & puniri ab Episcopo sine Capitularibus adiunctis, etiam casu quo de consuetudine, aut privilegio vocem habeant in Capitulo.
- 11 Coadiutores cum futura successione possunt puniri ab Episcopo absque huiusmodi adiunctis, nisi ex forma coadiutoria colligatur omnia illis concessa fuisse privilegia, quæ Canonici habent.
- 12 Canonici absque adiunctis per Episcopum priuari possunt ex causa quod Ordines suos præbendis annexos non susceperint.
- 13 Capitularium peccata, & excessus, potest Episcopus absque adiunctis corrigere, & emendare illa poena, quæ ad morum magis emendationem, quam puniti-nem respiciat.
- 14 Visitare absque adiunctis potest Episcopus Capitulares, & bona suorumq; bonorum administratores.
- 15 Visitare absque adiunctis potest Episcopus corpus Ecclesie Cathedralis, sacramentum, Capellanus, &c.
- 16 Capitulum potest Episcopus conuocare, quando Canonici aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad suum, vel suorum commodum spectante.
- 17 Episcopus vocem in Capitulo non habet.